

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. Štev. 47 TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67 UPRAVE 28-67 POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, ponedeljek 27. februarja 1939

NAROCNINA NA MESEČ: Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din. dostavljen na dom 12.— din. tujina 25.— din

Cena din 1.—

Značilni dogodki v Varšavi

Obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana so uporabili poljski akademiki za nove demonstracije proti Nemcem — Zanimivo zborovanje akademike zveze pod pokroviteljstvom poljske vojske — Ostre besede polkovnika Tomaszewskega

VARŠAVA, 27. februarja. Italijanski zunanji minister grof Ciano je imel prvo konferenco s poljskim zunanjim ministrom Beckom v soboto popoldne. Včeraj sta se Ciano in Beck zopet sešla in konferirala do 13. ure, nakar je bil Ciano sprejet v svečani avdijenci pri prezidentu Mościckem, ki ga je pridržal tudi na kosilu. Poneže se je Ciano udeležil odkritja spomenika italijanskemu polkovniku Francescu Zuloji, ki se je l. 1863. udeležil poljskih osvobodilnih bojev. Prisoten je bil tudi župan Zulojevega rojstnega mesta Bergama in ob spomeniku je stala častna bergamska straža. Po odkritju spomenika se je podal Ciano v Italijanski inštitut, kjer je sprejel italijansko kolonijo. Ob priliki tega obiska so nastale na ulicah nove velike protinemške demonstracije. Danes se konference nadaljujejo.

PREDMETI POSVETOVANJ
VARŠAVA, 27. februarja. Obisk grofa Ciana v Varšavi je namenjen proučevanju splošnega mednarodnega položaja v zvezi z italijanskimi načrti v bližnji bodočnosti. Italija skuša pridobiti Poljsko za moralno sodelovanje ali vsaj za nevtralnost v primeru kakih večjih evropskih konfliktov. S poljske strani pa so razgovori posvečeni v prvi vrsti vprašanju poljskih zahtev po kolonijah, vendar se razpravlja tudi o italijansko-francoskem razmerju in položaju v Podonavju. Kake nove pogodbe ne bodo sklenjene. Na banketu, ki ga je v soboto zvečer priredil Beck Cianu, sta oba zunanja ministra izmenjala tudi napitnici. Beck je govoril o tradicionalnem poljsko-italijanskem prijateljstvu. Dejstvo, da sta Poljska in Italija oddaljeni druga od druge 1800 km, ni nobena ovira za prijateljstvo in sodelovanje. Medsebojno prijateljstvo se bo še poglobilo. V enakem duhu je izrekel tudi Ciano svojo napitnico.

MUSSOLINIJEV ČLANEK
Ob priliki Cianovega prihoda v Varšavo je objavila varšavska »Gazeta Polska« članek, ki ga je napisal sam Benito Mussolini. Mussolini pravi v svojem članku, da je izvršila Poljska v dvasletih letih svojega obstoja politično in vojaško delo, ki ji zagotavlja položaj veselje, ki li po vsej pravici pripada. Brez sodelovanja Poljske ni dandanes mogoče ustvariti v Evropi nobenega ravnotežja ali reševati velika mednarodna politična vprašanja. Nova Poljska je zrasla iz dela njene hrabre vojske, kakor je zrasla iz enakih del tudi nova fašistična Italija. To daje Italijansko-poljskemu tradicionalnemu prijateljstvu še trdnosno podlago. Mussolini pozdravlja ob koncu Poljsko in poljski narod, želeč jima velik in slaven razvoj v bodočnosti.

INCIDENT PRED CIANOM
VARŠAVA, 27. februarja. Ko je včeraj popoldne sprejel Italijanski zunanji minister grof Ciano v Italijanskem inštitutu italijansko kolonijo v Varšavi, se je zbrala pred poslopjem velika množica poljskih študentov in drugega občinstva, ki je vzklikala grofu Cianu, ki se je končno pokazal na balkanu. Demonstranti so vzklikali »Živela Italija! Živela Mussolini! Živel Ciano!« Ciano je odgovoril po poljsko z vzklikom: »Živela Poljska!« Nato je nastal trenutno molk, katerega je presekal možičen klic množice »Doli s Hitlerjem! Doli z Nemčiji!« Ta incident je spravil grofa Ciana v veliko zadrževanje, da se je navelo umaknil s balkona. Demonstranti so se nato podali pred nemško poslanstvo, kjer so kljub čučenosti policije razbili dve šipi. Nato so se obrnili s hrabi proti poslanstvu in prepevali protinemške pesmi.

PROTINEMŠKO ZBOROVANJE
VARŠAVA, 27. februarja. Vsa Poljska stoji pod visokim dogozdom v Gdansku, ki so jim sledili že novi incidenti in po vseh

večjih poljskih mestih se ponavljajo protinemške demonstracije, ki jih vodijo akademiki. Obisk grofa Ciana pa daje temu razpoloženju še poseben prizvok glede različnosti poljskih simpatij do ene in druge sile osi Rim-Berlin. Za včeraj napovedano ogromno protestno zborovanje poljske univerzitetne zveze proti dogodkom v Gdansku je oblast zaradi prisotnosti grofa Ciana prvotno prepovedala, toda na pritisk poljske vojske je bila prepoved preklicana, le da se je moralo zborovanje omejiti na zaprt prostor.

POD POKROVITELJSTVOM VOJSKE
Predsednik akademske zveze, polkovnik Tomaszewski, ki je kot vodja starejših prvi spregovoril, je pozdravil s posebnim poudarkom zastopnika vojnega ministrstva generala Sawlskega. Navzočniki je pa bilo tudi mnogo drugih višjih častnikov, kar je dalo zborovanju poseben značaj. Polkovnik Tomaszewski je po pozdravu dijaštva naglasil, da stoji vsa prireditelj pod pokroviteljstvom poljske vojske. Pozval je študente, naj bodo hrabri in pripravljani na žrtve, ako bodo dogodki to zahtevali. Dejal je: »Danes nimamo nikomur nič vračati, ampak samo odvzeto nam jemati!« Nato so se oglašali hrabi vzkliki: »Živela poljski Gdansk! Živela poljska Vzhodna Prusija!« Polkovnik je nadaljeval: »Nemci postopajo z nami kakor s psi, toda mi jim bomo dokazali, kakor nas učí naša zgodovina, da znamo zmagovati! Ob koncu zborovanja je pozval navzočne, naj zunanjo ne demonstirajo, ker bi to neugodno dirnilo visoki italijanski obisk. Zborovalci so se zato v miru razšli. Policija je bila okrepljena celo z moštvo iz province. Nemška vlada je po svojem veleposlaniku že protestirala v Varšavi proti napadu na poslanštvo.

Odstop prezidenta Azane

DANES BO OBJAVLJENO PRIZNANJE FRANKOVE VLADE PO FRANCIJI IN ANGLIJI — IZPRAZNJENJE POSLANIŠTEV — PRICETEK LIKVIDACIJE ŠPANSKE VOJNE

PARIZ, 27. februarja. Francoski odposlanec Bérard se je vrnil včeraj ob 9.30 v Pariz in dejal častnikarjem, da je zadnja Daladierjeva izjava v parlamentu močno olajšala njegovo delo v Burgoši. Kakor se izve, so se pogajanja, ki so se pa izognila visoke politike, uspešno zaključila in sicer v tem smislu, da sta si Francija in Španija zagotovili politiko dobrega sosedstva, da bosta sporazumno rešili vprašanje beguncev v Franciji, da bo Francija vrnila nacionalistični Španiji vse zlato Državne banke, ki ji spravljeno v Parizu, kakor tudi slike, umetnine in dragocenosti in obnovili bosta tudi redni železniški, poštini in ostali promet. Francoska vlada bo objavila priznanje Francove vlade še danes. V Londonu pa bo popoldne objavil Chamberlain priznanje s strani Anglije v spodnji zbornici.

PARIZ, 27. februarja. Republikanski prezident Azana je včeraj podpisal proglas na španski narod in odstop, ki bo objavljen najbrže šele po priznanju Francije s strani Francije in Anglije, ter odpotoval

Ruski odgovor Japoncem

NA VSAKO AKCIJO JAPONSKIH BOJNIH ČITIPANSKI RIBOLOV, BODO

MOSKVA, 27. februarja. Vsa japonska prizadevanja v Moskvi, da bi se uredilo sporazumno vprašanje japonskega ribolova v ruskih vodah, so ostala brezuspešna. Na grožnje japonske veleposlanika, da bodo japonske ribiške ladje spremljale bojne ladje, je odgovoril Litvinov, da bo ruska bojna mornarica odgovorila brez obzirno na vsak napad s strani japonske. V zvezi s tem vrše Rusi velike priprave na Daljnem vzhodu. Ob vsej morskimi obali se grade položaji za obrežne baterije in nova letališča, po tudi podmornice se grade v Vladivostoku s pospešeno naglico.

iz Pariza v Savoyo, kjer si je kupil vilo in se namerava stalno naseliti. Madridska vlada se bo sedaj morala raziti. Republikanci že izpraznjujejo poslanštvo v Parizu, ki bo zvečer izročeno francoski vladi, da ga odda novim gospodarjem. Republikanci so odpravili s poslanstva vse tam nakopičene dragocenosti in jih poslali v Bordeaux, od koder jih odpeljalo v Mehiko. V Toulouse je prispel iz Madrida tudi že republikanski zunanji minister del Vayo. Republikanski voditelji se izsele vsi v Mehiko, kamor odide tudi več desetisoč mlčanikov.

BUENOS AIRES, 27. februarja. Dosedanji republikanski poslanik Angelo Ossorio y Gallardo je zapustil poslanštvo in ga izročil argentinskemu zunanjemu ministru. Poslanštvo prevzame danes novi nacionalistični poslanik Pablo Loggenda.

LONDON, 27. februarja. Včeraj so delavci priredili tu velike demonstracije proti priznanju Franca.

LADJI, KI BI HOTELE S SILO OMOGO- ODGOVORILI RUSI Z OROZJEM.

Pričakuje se zaradi tega, da bo letošnja pomlad izredno važna za nadaljnji razvoj rusko-japonskih odnosov. Vse kaže, da Rusija ne bo popustila.

IZGREDI PROTI NEMCEM V USA.

NEWYORK, 27. februarja. Protinemško razpoloženje javnosti v Združenih državah je zavzelo tak obseg, da ni mogoče nobeno nemško zborovanje več brez močne policijske zaščite. Tudi podjetja Nemcev so v neprestani nevarnosti, da jih množice ne napadejo in demolirajo.

Zapiski

Antonio Oliveira Salazar

Portugalski minist. preds. je bil rojen l. 1889. Na univerzi v Coimbra je bil prof. narodnega gospodarstva, l. 1928. je postal finančni min., l. 1932. pa min.

predsednik pod diktatorjem Carmono. Priznan je kot finančni strokovnjak ter je uredil portugalske finance, ki so bile v obupnem stanju. Prav tako je portugalska ustava iz l. 1933. njegovo delo. Salazarjev režim je zgrajen formalno listo na fašistični bazi, vendar stoji v najboljših odnosih z demokratsko Anglijo, ki ima tako rekoč v zakupu portugalske državne finance. Anglija bi porabila Portugalsko v primeru vojne, ako bi se postavil general Franco na stran njenih in francoskih nasprotnikov, tudi kot operacijsko bazo proti Španiji, kakor je v uporabila z uspehom tudi že za časa bojev proti Napoleonu. V takem primeru bi utegnili igrati mala Portugalska veliko politično in vojaško vlogo v Evropi.

Avstrijski duhovniki postanejo učitelji

Kakor poroča časopis »Deutsche Bergschule«, uradni organ narodno-socialističnih učiteljev v Solnogradu, je izstopilo večje število avstrijskih duhovnikov iz duhovniškega stanu. Obrnili so se na urade s prošnjo, da bi jim omogočili obiskovanje učiteljskih zavodov. Uradi so jim to dovolili, in zdaj bodo nekdanji duhovniki obiskovali emolentni abiturientski tečaj, nakar bodo nastavljeni po šolah kot učitelji.

Gibanje proti Rooseveltu

Nekatere zadnje zunanje-politične izjave Rooseveltove so povzročile ostre napade opozicije na njegovo taktiko. Tako je izjavil senator Bridges v radiu, da je zunanja politika privedla USA na rob vojne, in zahteval revizijo zakona o nevtralnosti. »New-York-Sun« pa piše v uvodniku, da hoče Roosevelt zastirati notranje-politične težave s tem, da v fantastičnih barvah rše zunanje-politične nevarnosti. Nameni, ki jih Roosevelt pripisuje totalitarnim državam, so po mnenju tega lista enostavno smešni in te države imajo mnogo drugih važnejših opravkov. Desničarski »Odbor za nevtralnost« je priredil v New Yorku veliko zborovanje, na katerem je predsednik Mervin Hart rekel, da se morajo USA prav tako varovati boljše svizma kakor to delata Hitler in Mussolini. Nadalje je poudaril, da se Združene države ne smejo vtikati v notranje zadeve drugih držav. Tega zborovanja se je udeležilo nad 10.000 oseb.

Notranje skrbi Francije

Pred velikimi vprašanji mednarodnega značaja, predvsem glede italijanskih zahtev in razvoja španskega vprašanja, se umikajo v ozadje notranje skrbi Francije. Zato je bila manj opazna razprava o francoskem poljedelstvu v parlamentu. Pauslane Clermont-Tonnerre je podal namreč malo razveseljevo poročilo o propadanju francoskega poljedelstva. Po njegovih besedah je danes v Franciji dobrih 5. mil. ha obdelovane zemlje manj kakor leta 1892. in vrednost zemlje, ki so jo leta 1931. cenili na 240 milijard, znaša zdaj samo še 165 milijard. Poljedelska proizvodnja je izgubila od leta 1912. 50 odst. svoje vrednosti in kupna sila kmetovalca je padla za 37 odstotkov.

Maribor, 27. februarja.

Predaja Minorke frankistom in vse, kar se je pozneje dogajalo v Franciji, nam pove, kako veliko aktivnost razvija Anglija s sodelovanjem Francije v Francovi Spaniji. Republikanska postojanka se je predala nacionalistom po posredovanju Anglije pod pogojem, da zasedejo otok izključno španske čete.

Neprijeten vtis, ki ga je vest napravila v totalitarnih državah dovolj pojasnjuje pomen dogodka. Nemški tisk opozarja na vmešavanje v španske zadeve »boga denarja«; pravi, da utegne postati manevriranje londonskih in pariških taktikov nevarnejše od republikanskih generalov. Italijanski tisk obtožuje zapadne demokracije, češ da skušajo iztrgati Italiji sadove zmage njenih prostovoljcev. Izjavlja, da bodo morale italijanske čete ostati še po Francovi zmagi v Spaniji, da od bližje nadzirajo temne namene Francije.

Anglija in Francija sta se torej odkrito postavili na stran generala Franca. Njuno stališče ni presenetljivo spričo dejstva, da je usoda republikancev zapečatena. Šaj je smoter politike zapadnih demokracij obramba njihovih bistvenih interesov: za Anglijo svoboda trgovanja, garancija naloženega kapitala in prosta pot skozi Gibraltar. Francoski interesi so še večji, ker se o meninim pridružuje še varnost zveze med Francijo in Afriko. Postranskega pomena pa je oblika španskega režima, da le jamči spoštovanje angleških in francoskih interesov. Šaj je bila Spanija za časa diktature Prime de Riviere kljub ideološki sorodnosti z Italijo, velika prijateljica Anglije in Francije. Zakaj ne bi tudi Franco ubral isto pot, ko ga pa k temu silita zemljepisni položaj Spanije in trgovina. Potrebni kapital za obnovo upoštevanje Spanije (govorijo o 100 milijardah frankov) bo mogoč nuditi famo zapad. In ali ne čutijo nacionalisti potrebo po večji samostojnosti spričo hvalozvojni ki jo golgujejo svojim italijanskim in nemškimi zaveznikom?

Sporazum, ki ga hočeta doseči Anglija in Francija s Francom ni brez rizike. Vprašanje je namreč, če je Franco popolnoma neodvisen gospodar v svoji državi. Poluradni »Temp« je v tem oziru zelo rejerviran, ko pravi »da bo Francija priznala Franca le, če se bo prepričala, da je Spanija neodvisna in suverena gospodarica svoje usode. Incident, ki se je pripetil ob predaji Minorke, narekuje Angliji in Franciji skrajno previdnost. Med pogajanj za predajo so namreč neznanca letala bombardirala otok in dejstvo, da je incident napravil mučen vtis na nacionaliste, kaže, da se je bombardiranje izvršilo proti volji vrhovnega poveljnika. Če pristavimo k temu še reakcijo totalitarnega tiska, vidimo, da je dobil Franco resen opomin, naj ne postopa preveč po svoji glavi in brez stalnega sodelovanja svojih varuhov.

Predaja Minorke je važna tudi zato, ker da slutiti, da se vrše širša pogajanja za mir med republikanci in nacionalisti s posredovanjem Anglije in Francije. Vest o pogajanjih je bila sicer demantirana, toda predsednik republike Azana je izjavil, da je bil vedno za sklenitev miru med obema taboroma. Značilen je tudi zadnji govor zunanjega ministra Alvareza del Vaya, ki je zmernejši od prejšnjih. Republikanski minister je namreč izjavil, da bodo republikanci nadaljevali boj »dokler ne bodo dani vsi pogoji za neodvisnost države in za spravo vseh Špancev, ki morajo ostati edini gospodarji svoje usode«. Vrata za pogajanja so torej odprta. Če del Vaya brani republikansko stvar, jo prav gotovo samo z namenom, da doseže predajo pod čim ugodnejšimi pogoji.

Ako diplomatska akcija Anglije in Francije uspe in pride do Francove popolne zmage brez boja, ne bodo nacionalisti več rabili vojaške podpore totalitarnih držav, katerih vpliv bi se s tem zmanjšal. V takih razmerah bi se Berlin in Rim ne mogla posluževati Spanije kot klešč, ki naj iztisnejo iz Francije pa tudi iz Anglije čim več koncesij.

Prav gotovo Anglija in Francija ne računata, da bi iztrgala Spanijo iz oblika osi. Njun cilj je doseči ravnotežje v Spaniji, kamor naj bi našle odprto pot vse veselice. Vsaki naj bi bilo dano, da po svojih sredstvih sodeluje pri obnovi Spanije: Italija in Nemčija z delovno silo,

Nemci so izgubili simpatije

ANGLESKI LIST O RESNICEM RAZPOLOŽENJU ŠIROKIH LJUDSKIH MNOŽIC V SREDNJI IN VZHODNI EVROPI

LONDON, 27. februarja. »Daily Telegraph« objavlja poročila o razpoloženju v srednji in vzhodni Evropi in pravi, da se Nemci zelo motijo, ako mislijo, da imajo kjer koli v temu delu Evrope na svoji strani simpat. ljudskih množic. Tudi v tistih državah, kjer je očitelna zunanja politika z Nemčijo v prijateljskih stikih, je javnost orientirana izrazito in odločno protivnemško. Tako ni n. pr. na Češko-Slovaškem nikogar, ki bi v resnici sim-

patiziral z Nemci. Nasprotno, sovraštvo širokih množic tam še nikoli v zgodovini ni bilo tako silovito, kakor je sedaj. Isti pojav se opaža tudi na Poljskem in drugod, celo na Madžarskem. S svojo intranzigentno politiko je Nemčija lani izgubila v srednji in vzhodni Evropi še zadnje ljudske simpatije. To sovraštvo je sedaj seveda zadrževano, toda ko bi planilo na dan, bi se Nemci zgrozili.

Ameriške pomorske vaje

NJHOV NAMEN NI LE PREIZKUŠNJA OBRAMBE PANAMSKEGA PREKOPA, AMPAK VSE AMERIŠKE CELINE

NEWYORK, 27. februarja. Osebnitajnik prezidenta Roosevelta, Callaghan, je telefonično s križarke Houston zunanemu uradu v Washington, da so izmišljene vse vesti tujege tiska, po kateri naj bi bile velike pomorske vaje USA v Karabskem morju ali blizu Panamskega prekopa, z namenom, da se preizkusi njegova obramba. Tajnik pravi, da gre za veliko več kot za čuvanje Panamskega prekopa: za studij obrambe celokupne zahodne zemeljske oble pred eventualnimi na-

padi iz Evrope. Središče vaj je oddaljeno 2700 km daleč od Panamskega prekopa. — Na poučenem mestu tolmajočo to brzovajko kot novo resno ameriško svarilo totalitarnim državam. To dokazuje zlasti oni del, ki govori o obsegu in položaju vaj. Zatrjuje se, da je bila tudi zadnja skrivnostna vest o torpediranju neke ladje južno od Azorov le ameriški manever. S tem se je hotelo le opozoriti na dejstvo, kako blizu Evrope se giblje ameriško bojno brodoge.

Veliko rusko oboroževanje

SOVJETSKA RUSIJA JE IZDELALA NA CRT ZA IZPOLNITEV OBOROŽITVE, PO KATERI BO POSTALA MORDA NA JVEČJA BOJNA SILA NA SVETU

MOSKVA, 27. februarja. Sovjetska Rusija je izdelala načrt za oborožitev, ki bo prekosila vse dosedanje varnostne ukrepe. Na vseh mejah sovjetske Rusije, v Evropi in na Daljnem vzhodu, se bodo pričele graditi velike utrdbe. Stevilo bojnih letal bo potrojeno, ako ne petofojeno, organizirane se bodo nove motorizirane divizije, a tudi mornarica bo podvojena tako na Baltičkem in Severnem, kakor tu-

di na Črnem in Tihem morju. Zgrajene bodo nove pomorske baze, uredila se bodo nova letalska in izpolnilna, povečala in modernizirala se bo vojna industrija. Na Daljnem vzhodu bo industrija tako izpolnjena, da bo sama lahko krila vse potrebe sovjetske vojske v primeru vojne z Japonci. Ko bo izveden ta načrt, bo sovjetska Rusija ena najmočnejših sil na svetu, ako ne celo največja sploh.

Stanovski parlamentarizem

DNE 23. MARCA SE BO SESTALO V RIMU PRVICE FASISTIČNO KORPORACIJSKO NARODNO PREDSTAVNIŠTVO. — NAPOVEDI ANGLEŠKIH LISTOV.

RIM, 27. februarja. Dne 2. marca bo razpuščena sedanja italijanska zbornica, dne 23. marca pa se sestane prvič novo italijansko korporativno predstavništvo (parlament in senat). Prva seja novega predstavništva bo posvečena prestolnemu govoru, v katerem bo kralj in cesar Viktor Emanuel III. poudaril pomen tega zgodovinskega dogodka. S tem bo dokončno likvidiran demokratični parlamentarizem in namesto predstavnikov strank, v dobi fašizma le ene stranke, bodo sedeli za-

stopnili stanov, organiziranih seveda na fašistični podlagi. Sicer pa bo imelo novo korporacijsko predstavništvo prav tako zakonodajno funkcijo, kakor demokratično, le da vlada in režim ne bosta od njega odvisna. V Londonu so se pojavili tudi glasovi, da bodo tedaj prvič uradno formulirane italijanske zahteve nasproti Franciji. Italijanski listi te glasove registrirajo, jih pa niti ne zanimajo niti ne potrjujejo.

Zgon treh znamenitih časnikov iz Italije

RIM, 27. februarja. Senzacija je vzbudil tu večerašnji policijski odlok, po katerem morajo trije svetovno znani dopisniki, ki so delovali že več kot četrstoletno v Rimu, v teku enega tedna zapustiti Italijo. To so: Paul Gentisson, dopisnik »Le Temps« in »Gazette de Lausanne«, Robert Audel, dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« in Petrossini, dopisnik »Gazette de Geneve«. Vsi trije so švicarski državljani.

Nov atentat na Irskem

LONDON, 27. febr. Avala. Na nekem plesišču v Belfastu se je dogodil sinoči strašen atentat. Nad stropom plesne dvorane je eksplodiral peklenški stroj in ga deloma porušil. Več ljudi je bilo ranjenih, med njimi nekateri nevarno.

Francija in Anglija pa s kapitalom. Končni namen Anglije v Spaniji je vzpostavitev monarhije. Po angleškem mnenju, bi bil španski kralj edina oblast, ki bi uspela pomiriti vse Špance, ker se ravno ni vmešaval v državljansko vojno. Poleg tega pa bi bil kralj na španskem prestolu jamstvo, da bo Spanija nadaljevala tradicionalno zunanjo politiko monarhije: politiko prijateljstva z Anglijo in Francijo. S. V. (1939)

Katastrofa grškega parnika

LONDON, 27. febr. Avala. Grški parnik »Lulise«, ki je bil več tednov v pristanišču Port Vendre v Franciji, je večeraj odplul proti Valenciji. Pri trtu Rues je pa pričel parnik naenkrat dajati raketne znake, kar je pomenilo, da je v nevarnosti. Francoski rušilec »Tigre«, ki je prvi prihlil na pomoč, je še rešil moštvo, parnik pa se je v nekaj minutah potopil. Vzrok potopitve še ni znan.

PRED PRICETKOM KONKLAVA.

VATIKAN, 27. februarja. Priprave za konklave so končane. Večraj so obiskali poslaniki pri Vatikanu sikstinsko kapelo in celice za konklave. Ameriški in kanadski tisk zahteva vedno bolj izvolitev nekakega tamkajšnjega kardinala za papeža.

JAPONSKI ANTISEMITIZEM

TOKIO, 27. februarja. Na Japonskem se opaža, posebno v tisku, močno protividovsko razpoloženje. Listi napadajo posebno Zide v Sanghaju, ki da so odločni nasprotniki Japonske in pozivajo okupacijska oblastva, naj Zide odstranijo.

CANGKAJSKOVA KONFERENCA.

CUNGKING, 27. febr. Avala. V Cungkingu zboruje že 4 dni pod predsedstvom maršala Cangkajskega 400 visokih kitajskih častnikov iz vseh pokrajin Kitajske. Konferenca je namenjena izdelavi načrta za

Židje odbili angleški načrt

LONDON, 27. febr. Židovska delegacija je večeraj odbila angleške predloge za rešitev pulstenskega vprašanja. Dasi angleški predlog še ni javnosti znan, se vendar le zdi, da je naklonjen bolj Arabcem kakor Židom, ki bi postali v novu Palestini le narodna manjšina. Kljub temu pa tudi Arabci ne bo zadovoljili in ga bodo vsej verjetnosti istofatno odbili.

Francoska vojaška posvetovanja v Ažiru

ALZIR, 27. februarja. Tu je bilo zborovanje vseh poveljnikov francoskih armad v Severni Afriki, katerega so se udeležili tudi maroški generalni rezident general Nogues, poveljnik Tun zije general Blanc, generala Poupinal in Tetu itd. O čem so sklepali, ni znano, gotovo pa o pospešitvi obrambnih ukrepov. General Nogues je odpotoval s konference v Pariz.

RESOLUCIJA PROTIFAŠISTOV

TUNIS, 27. februarja. Italijanska protifašistična organizacija v Tuniziji »L'Unione Popolare« je izdala večeraj resolucijo za sožitje in sporazum med tuniz. Francozi in Italijani in svari svoje člane pred agentni provokaterji, ki skušajo zaplesti oba bratska naroda v konflikt.

USODA MADŽARSKEGA SENATORJA V CSR.

CHUST, 27. februarja. Karpatskourkrajnska oblastva so odvzela madžarskemu senatorju Karlu Hakkyju potni list in mu sporočila, da ne more več izvrševati svoje funkcije, ker je postal madžarski državljani. Hakky je pristojen v Košicah, ki so bile po dunajski razsodbi prisojene Madžarski. Senator je hotel še nadalje ostati v Karpatski Ukrajini in ohraniti tudi svoje mesto v osrednjem praškem senatu.

REVAJ ODPOTUJE V BERLIN.

CHUST, 27. februarja. Danes odpotuje v Berlin karpatsko-ukrajinski minister Revaj, kjer se bo jutri in v sredo sešel s raznimi nemškimi državnimi funkcionarji. Gre baje za gospodarska in finančna pogajanja.

UKRAJINSKI PARLAMENT

CHUST, 27. februarja. Avala. Karpatskourkrajinski avtonomni parlament, ki je bil prvotno skličan za 2. marec, se bo sešel 9. marca. Vzrok so baje finančne težkobe Volodimove vlade.

PREPOVEDI POLJSKIH LISTOV V GDANSKU

GDANSK, 27. februarja. Vlada svobodnega mesta Gdanska je prepovedala uvoz cele vrste poljskih dnevnikov, tednikov in revij, ker objavljajo skoraj stalno napade na režim v Gdansk.

INTERNACIJA HUNGARISTOV.

BUDIMPEŠTA, 27. febr. Madžarska vlada je poslala v koncentracijsko taborišče 150 vodilnih članov razpuščene hungarijske stranke.

POT FRANCA JOZEFA II. V BERLIN.

BERLIN, 27. februarja. Dne 2. marca prispe v Berlin lihtenštajnski knez Franc Jozef II., kjer bo obiskal Adolfa Hitlerja. S knezom prideta tudi ministri predsednik dr. Hoop in podpredsednik dr. Voigt.

SMRT MUSSOLINIJEVE TETE.

RIM, 27. februarja. Avala. V Foriju je umrla Mussolinijeva teta Alpina Mussolini.

Finančni odbor zaključil delo

Finančni odbor narodne skupščine je končal razpravo o proračunu. Jutri bo končno odobril finančni zakon, nakar bo poročilo predano narodni skupščini, ki se sestane jutri. Debata se bo začela 1. marca.

Nova bana

V soboto sta bila imenovana Vladimir Hajduk-Velikovič za bana vardarske banovine in dr. Jovan Radivojevič za bana dunavske banovine. Oba bana sta večeraj prisegla.

† Živojin Stajičić

V Beogradu je komaj nekaj dni po smrti dr. Ranka Trifunovića umrl drugi ugledni radikalni prvak ter dolgoletni narodni poslanec Živojin Stajičić.

Borza. Curih. 27. februarja. Devizo. Beograd 10. Pariz 11.66. London 20.64. New York 439.875. Milano 23.15. Berlin 176.50. Praga 15.05.

Vremenska napoved. Večinoma oblačno, mesoma padavine, bolj gorko.

Domači zapiski**Nov minister**

V soboto je bil imenovan za ministra brez listnice Vojko Čvrkič. Novi minister je včeraj prisegel.

V Ljubljani na poti zbiranja narodnih sil?

Nedeljski »Slovenec« piše o naprednih Slovenceh okoli »Slovenske besede«, da bi menda hoteli kreniti na pota strankarske strpnosti, na katerih bi se mogel slovenski narod enotneje boriti za slovenske pravice in koristi države. »Slovenec« končuje: »Mi bomo čakali, da vidimo, če bo to gibanje res prineslo nove, pozitivne momente v naše domače politično življenje. Če so mogli zbrati Hrvati — preko vseh družih medsebojnih razlik — vse narodne sile, da dosežejo, kar mislijo, da je narodu potrebno in državi v korist, mislimo, da je dosegljivo pri dobri in resni volji tudi pri nas.« Ta prva »Slovenčeva« izjava v tem vprašanju je videti nekoliko principielnega značaja in je v toliko vsakogar dragocen doprinos k razvoju naših med-slovenskih političnih razmer. Do stvarne slovenske narodne koncentracije je seveda še daleč. Da se je pa vprav v Ljubljani, ki slovi po svoji strankarski nestrpnosti in starinski strankarski visticostnosti, začelo vprašanje zbiranja narodnih sil upoštevati, nas navdaja z upom, da bomo Slovenci morda vendarle krenili na edino pravo pot.

Nova slovenska politična stranka

Včeraj je bil pri »Levu« v Ljubljani ustanovljen občni zbor društva »Slovenska beseda«. Zbora se je udeležilo veliko številno novih članov. Zborovanje je vodil dr. Korun. Razlagal je pravila novega društva, poudarjal tendenco društva, ki ima namen širiti med članstvom duh strpnosti ter širiti smisel za zdravo politično mišljenje. Po govoru dr. Koruna je govoril dr. Puc. Poudarjal je, da je treba na vodstvu pokreta mladim silam, ki politično do sedaj še niso vidno delovale. Izraz temu hotenju so dali tudi zborovalci, ki so v vodstvo pokreta izvolili potem za predsednika dr. Köstla iz Ljubljane. Novi predsednik se je potem zahvalil za izvolitev, poudarjal, da sprejema to čast predsednika ter je prepričan, da bo v delovanju uspešno podprt. Mladost in volja se združujeta za dosego smotra in zato stona pogumno na pot. Član pripravljalega odbora g. Vlahovič je nato predlagal listo novega odbora, ki se glasi: dr. Puc, dr. Korun, dr. Jug, Vlahovič, Mlejnik in ostali. Iz Maribora so v odboru gg. dr. Drnovšek, Majerle, inž. Jež in Vrhovnik. V nadzorstvo pa gg. dr. Lukan, Zuban, Smerdu, Lovša in Nejedli. Zborovalci so soglasno sprejeli to listo. Po vseh formalnostih je novi predsednik dr. Köstl zaključil zborovanje. Nato se je vršil prijateljski sestanek novega društva. Govorila sta ponovno dr. Puc in dr. Korun. Vsa njihova izvajanja so izzevnela, da je treba v naše politično življenje uvesti duha strpnosti, politične samozavesti in moštosti. »Zgodovina države je dokaj klavarna, posamezne politične skupine niso vodile našo domovino tako, kot bi to zahtevala njena lepota, bogastvo in položaj. Ziveli smo v prepričanju da je Jugoslavija bogata država, vseposod do vidimo, da smo narod beračev. Vse svoje prirodno bogastvo smo prodali tujcem, zato imamo nebroj primerov. Vsi naši rudokopi so prodani inozemcem. Nam je pa ostalo le težko delo in nič več! Sistem je treba spremeniti. Sporazum s Hrvati ne sme biti nova meja med Slovenci in Srbi. Sporazum ne sme sekati države, temveč jo mora združevati. Pri nas, sta poudarila oba govornika, mora vladati tudi svoboda v verskem naziranju posameznika. Besede sarajevskega škofa Šariča so tudi naš program: »Kotoličan ima dolžnost in pravico, se baviti s politiko, nikakor pa Cerkev kot organizacija!« Hočemo imeti za sebe kulturno, svetovno-nazorsko in versko svobodo. Politična pomembnost Slovencev je padla kot posledica zgrešene politike tistih strank, ki so se predstavljele kot voditelji naprednih Slovencev. Pridobimo jim zopet vse veljavo, ki jim gre po številu in veljavi.« Po obeh govorih so bile sprejete resolucije. Poudarjena je bila tudi potreba vživetja tednika »Slovenska beseda«. Nato pa je bil občni zbor zaključen. —nik.

Novice**Kdo naj nosi bremena zavarovanja za viničarje?**

Za pravičen odgovor na to vprašanje si moramo predložiti posebne razmere v naših vinorodnih predelih tu ob severni meji. Za podlago nam služita predvsem koreniti študiji o tem vprašanju dr. Zgeca o Halozah in Jože Kerenčiča o Jeruzalemskih goricah, poleg njih pa tudi podatki kmetijske ankete lanskega leta v Ljubljani na banovini.

Iz navedenih študij izhaja, da obstoje n. pr. v Halozah katastrske občine, v katerih je od 95 ha vinogradov 65 ha v rokah meščanov, dočim imajo domačini iz Haloz le 17 ha, kmetje z Dravskega polja pa 14 in pol ha. (Dežno in Gorca po dr. Zgecu). V ostalih občinah so sicer domačini nekoliko boljše zastopani tudi na vinogradniški površini, vendar so največji in najboljši vinogradi v rokah tujcev-inozemcev, tujcev — naših državljanov in slov. meščanov iz Ptuja, Maribora, Ljutomerja in drugih krajev Slovenije in države.

Po drugih kat. občinah imajo domačini v Halozah povprečno vinograde manjše od 50 arov, največ med 20 in 50 arov, enako kmetje s polja, meščani iz Ptuja pa imajo povprečno nad 1 ha 30 vinograda. Na tujce naše državljane odpade povprečno 2 ha, na tujce inozemce pa celo 3 ha. Produktivne zemlje sploh pa odpade v Halozah na domačina povprečno pod 1 ha, na kmete s polja poldrugi ha, na meščane s Ptuja 8 in pol ha, na tujce 15 in pol ha, na inozemca 14 in pol ha.

V Jeruzalemskih goricah merijo vinogradi 1363,2 ha ali 21,65 odst. pro-

duktivne zemlje. Od teh 1363 ha pa jih ima v rokah gospoda, t. j. inozemci, tujci in meščani 781,8 ha ali 57,36 odst. Od tega je cerkvene lastnine 154,2 ha, grofovske 119 ha, meščanskih pa je 37,30 odst. vinogradov. Samo 20 inozemcev z več kot 4 ha vinograda posejude 205,6 ha vinogradov v Jeruzalemskih goricah. Od vseh vinogradov v teh goricah jih ima gospoda v lasti 57,36 odst., okoličani 19,62 odst., domačini pa 23 odst., 22,37 odst. domačih družin pa je brez vinograda.

Kako so pa porazdeljeni viničarji po teh vinogradih domačinov, kmetov, meščanov, tujcev in inozemcev? Za Haloze ne razpolagamo s podatki, pač pa jih je zbral Kerenčič za Jeruz. gorice. Sorazmerno najmanj viničarji imajo lastniki iz goric (povprečno 0,4 viničarje na lastnika) sorazmerno pa največ ormoška in ljutomerska gospoda ter zemljiška gospoda izven naše države (1,9 odnosno 2,7 viničarji). Domačini, ki imajo 82 odst. vseh gospodarstev z vinogradi v svojih rokah, posedujejo le 49 odst. viničarji, gospoda z 17 odst. gospodarstev pa ima 51 odst. viničarji. Od tega pa ima 4,5 odst. one gospode, ki posedujejo vinograde nad 4 ha kar celih 31,61 odst. viničarji ali celo tretjino in 2 petini ali 42 odst. vse vinogradniške površine v Jeruz. goricah v svojih rokah.

S tem pa tudi že imamo odgovor na vprašanje, kdo bi v glavnem nosil bremena za zavarovanje viničarjev. Pojasniti pa bo s tem v zvezi še nekatera vprašanja. —
Vk.

Koristno prosvetno delo

DOBRO USPEL PROSVETNO-ORGANIZATORIČNI TEČAJ KMETSKA MLADINE

Ptuj, 27. febr.

Včeraj je priredil Ptujski pododbor Zveze kmetijskih fantov in deklet svoj vsakoletni prosvetno-organizatorični tečaj, ki je namenjen izobrazbi kmetijske mladine, včlanjene v Društvi kmetijskih fantov in deklet. Po organizaciji in ureditvi je letošnji tečaj nadripleval vse dosedanje. Tečaj, ki se ga je udeležilo nad 30 fantov in deklet, je otvoril z lepim nagovorom predsednik PPZKFID g. Joško Tomajčič ter uvodoma pozdrvil vse tečajnike ter posamezne zastopnike in pred-

avatelje predsednika Zveze kmetijskih fantov in deklet Ivana Kronovška, tajnika Ivana Nemca, dr. Igor Rosinca, načelnika dekljskega odseka gđe. Potonikovo, predsednika DKFID iz Sv. Jurja ob Ščavnici g. Vlado Krefeta in urednika Franceta Gerželja. Posamezni predavatelji so nato v izgoščenih izjavah obravnavali razna prosvetna in kulturna vprašanja slovenskega podeželja ter podali nekatera navodila za uspešno prosvetno delo, ki ga pa vseh vrstijo organizacije kmetijske mladine.

Za ukinitvev drž. trošarine na električni tok

Včeraj se je zbralo v Celju okrog 100 članov Zdrženja elektrotehničnih obrtni na občni zbor v »Evropi«. Podali so obračun dela za preteklo leto, ki je prinesel mnogo novih osnutkov zakonov in pravilnikov, do katerih je moralo zavzeti Zdrženje svoje stališče. Izdelalo je lastne predloge k osnutku zakona o novelizaciji obrtnega zakona, k osnutku pravilnika o uporabi javnih cest, o varnosti pri delu na električnih napravah in k osnutku zakona o obveznem starostnem zavarovanju obrtnikov. Vse to delo je Zdrženje opravilo s kritičnimi očmi. Mnogo se je lani bavilo z vprašanjem izboljšanja položaja v svoji stroki in z vzgojo naraščajca, ki šteje okrog 700 pomočnikov in še več vajencev. Na občnem zboru so prisotni zahtevali, da se že izda obljubljeni zakon o šušmarstvu in so govorili o radijskih motnjah, ki so pri nas tako česte. Zdrženje je že večkrat opozorilo oblasti in odgovorne ljudi na potrebo, da se ukine državna trošarina na električni tok. Ta trošarina močno ovira razvoj elektrifikacije. Od 40 milijonov trošarine v državi plača Slovenija sama 18 milijonov dinarjev! To je breme naši industriji in obrti ter malemu človeku, ki mu je elektrika vsak dan potrebna. Če bi ne bilo te trošarine, bi lahko dajale n. pr. Kranjske deželne elektrarne tok po 3,25 din namesto po 4,50. — Elektrotehniko so obravnavali več ur svoja stanovska in strokovna vprašanja in sprejeli za prihodnje poslovno leto proračun, po katerem naj bi imeli 81,820 din dohodkov in izdatkov.

Zborovanje celjske gasilske župe

Na včerajšnji 7. letni skupščini celjske gasilske župe je bilo zastopanih od 57 čet 45 čet z 90 delegati. Zborovanje je vodil župni predsednik g. Konrad Golobranec, tajniško poročilo je podal tajnik g. Bervar in blagajniško g. Dobovičnik. Župa ima 85 gasilskih častnikov z izpiti, priredila je več tečajev, vaj in izpitov, 20 čet ima kulturne odseke, 4 čete glasbene in 3 čete bralnice. Lani je bilo na območju župe 51 požarov, 25 jih je bilo povzročenih po neprevidnosti, 7 po strelji, 16 iz maščevanja in 3 iz koristolubja. Škoda je znašala preko 1.120.000, če bi gasilci ne nastopili, pa bi znašala preko 3.710.000 din. — Posamezne čete so po-

priredivte raznih čet, da bo vsako nedeljo in praznik kje izlet, vaja, veselica ali kaj drugega. — Za gasilski kongres, ki bo v Ljubljani od 13. do 15. avgusta, se bo pripravila župa za skupen nastop vseh žup na začetku prireditve s prostimi vajami in na koncu z rajalnimi vajami ter s posebnimi vajami celjske župe s plinjskimi maskami.

Sprejeti so bili predlogi, da se organizira administrativen tečaj za tajnike, da se ukrene potrebno za ukinitve taks za dramske prireditve, da se doseže, da pride v novi gasilski zakon točka, po kateri bo dolžna vsaka občina v proračun vstaviti postavko 3% za podporo gasilski četi v kraju, da se izreče želja, da banka uprava ne odobri občinskega proračuna, ki ne bo imel te postavke. — Predlog konjiške čete, da si ustanovi lastno župo, je bil zavrnjen.

Kako je z dijaško horo le-afis?

Lani je izdala banska uprava septembra meseca odlok, s katerim je pomaknila dijakom horo legalis za uro višje, tako da so morali že ob 7. biti doma. Zdaj je menda tista nevarnost že minila, odlok pa še ni umaknjen in je bil v Celju pred kratkim neki dijak kaznovan, ker je bil še po 7. na cest. Čas je, da banka uprava že ta odlok prekliče.

Prosvetno delo pri Sv. Duhu v Ha'ozah

Pri Sv. Duhu v Ha'ozah so priredile nad vse požrtvovalne učiteljice na pustno nedeljo G. Colarjevo veseliljo »Dve nevesti«. Iz kmečkega življenja v sodobnem duhu napisana igra je v splošnem dobro uspeła. Domači diletantje, skoraj vsi prvič na odru, so odigrali igro v izredno živahnem tempu in sigurnih kretanjah v splošno presenečenje in zadovoljstvo občinstva, ki je v prav lepem številu prisostvovalo igri. Pohvalo in priznanje zaslužijo vrli domači fantje, ki so, dasi utrujeni od dnevnega dela in gospodarskih poslov, kaj radi prišli na vaje v šolo v poznih večernih urah po blatnih poteh in temnih gozdovih. Priznanje pa tudi učiteljicam, ki so začele kot novinke orati ledino na prosvetnem polju v tem hribovitem kraju z revnimi haloškimi tlapinom, Le pogumno in vztrajno naprej! I. M.

o. Pregled motornih vozil za okraj Dolnja Lendava bo v ponedeljek, dne 6. marca 1939, z začetkom ob 14. uri (ob 2. uri) popoldne.

o. Pregled motornih vozil za okraj Murska Sobota bo v ponedeljek, dne 6. marca 1939, z začetkom ob 9. uri predpoldne.

o. Glede reklam in napisov po ljubljanskih ulicah je ljubljanski mestni svet na včerajšnji seji sprejel posebno uredbo. Mestna občina bo odsele nadzorovala razobežanje reklam in napisov po mestnih ulicah in bodo morali imeti interese posebno dovoljenja.

o. Smrtna nesreča v Zagorju. S plinom, ki je uhajal iz polkvarjene pečli, se je zastropila 28-letna posestniška hči Anica Bebar. Nesrečnico je njena mati drugo jutro našla mrtvo.

o. Pokolj pri Školji Lok. V Javorjah pri Školji Lok je v neki gostilni prišlo do pretepa, pri katerem je bil smrtno zaboden 17-letni hlapec Anton Kumar, ki je kmalu izkrmavel.

o. Strel v Tapanju. V tapanju pri Kojnicah je neki Grujč iz ljubosumnosti ustrelil svojo izvoljenko trgovko Ano Zučkovo. Strel jo je zelo nevarno poškodoval. Vzrok dejanja je nesrečna ljubezen.

»Za sestanek z njim določim vedno telo prostor pred izložbo — zdi se mi kakor nalašč za to...«

Pereča vprašanja uradništva

NIJNO POTREBNO JE, DA SE PLACE POVISAJO V SKLADU S PORASTOM CEN.

Naše uradništvo se upravičeno pritožuje, da mu je plačilo za njegovo delo preskopo odmerjeno. Prav dobro je namreč znano, da je dober, vosten in zanesljiv sam pošteno plačan uradnik, ki mu ni treba iskati izven službenega območja še postranskega zaslužka. Iz tega pehanja za gmošnimi drobtinami se namreč preda izemiti tako zvana kosmata vest, ki je kaj hitro dovzetna za korupcijo.

Navedenega dejstva se napredne države uradniki in radi tega skrbe, da plače uradništva odgovarjajo splošni življenjski ravni. Kakšna je ta, pa nam pokažejo cene najnujnejših življenjskih potrebščin, ki jih človek mora imeti, da ohrani golo življenje.

Temu principu nikakor ne odgovarjajo plače našega uradništva, saj datirajo iz časa, ko je obvladala naše gospodarstvo najhujša depresija. Leta 1935. so bili namreč skrepi uradništva prejemki zato, da bi se pokrili deficit v državnem proračunu, ki je znašal takrat 9 milijard in je bil za 1 milijardo nižji od proračuna leta 1931. Povprečno so bile plače znižane za 27 odst., docim je padla življenjska raven od one iz leta 1931. za 30 odst. Iz tega sledi, da je obstajalo leta 1935 med uradniškimi plačami in splošnim standardom dovolj ugodno razmerje, ki se je pa v naslednjih letih močno izpreverilo. Življenjskim potrebščinam

so namreč cene stalno rasle, tako da so bile leta 1937. le za 5 odst. nižje od onih v letu 1931. V istem času pa so se zvišale uradniške plače le za 4 odst. in so bile leta 1937. še vedno za 23 odst. nižje od onih iz leta 1931. Razmerje 5 proti 23 v škodo uradniških plač pa je le prehodno in se močno kaže v velikih dolgovi, ki jih je moralo napraviti uradništvo, da se je vzdržalo na površini.

Do letos obstajajo v omenjenem razmerju še vedno enake prilike, čeprav so dosegle cene življenjskih potrebščin že stanje iz leta 1931. in so se torej dvignile od leta 1935. za 30 odst. To se kaže tudi v proračunu, ki znaša zopet 12 milijard dinarjev in v katerem je ustvarjeno ravnotežje. Ob tem dejstvu pa nastaja vprašanje: ali bodo vrjenci uradništva tisti prejemki, ki jih je imelo leta 1931?

Takšen ukrep bi bil namreč pravičen in edino pravičen, če nečemo, da bo naš uradnik lezel gospodarsko in kulturno rakovo pot. Skrajno nepravično pa bi bilo, če bi se vzdržalo ravnovesje proračuna iz žrtve uradništva, kajti za to ni nobene potrebe več, saj so po izjavah naših vodilnih politikov in gospodarstvenikov državne finance že sanirane ter priča o tem tudi zvišanje državnega proračuna.

Ribnica na Poh. in državno smuč. prvenstvo

Ob priliki letošnjega državnega smučarskega prvenstva v alpski kombinaciji bo Ribnica na Pohorju središče zanimanja vseh zimskosportnih krogov naše države. Brezdvomno bodo ta smučarska državna prvenstva velikega propagandnega pomena tudi za samo Ribnico in za ves zapadni predel Pohorja, ki nudi radi svojih izrednih klimatičnih prednosti in radi ugodnega dostopa turistom in sportsmem poleti in pozimi možnost prijetezavanja in oddiha oziroma sprnega udejstvovanja. Posebno odkar stoji ponosni Senjorjev dom, raste iz leta v leto zanimanje za ta prelepi predel našega Pohorja. Edino v zmernejši višini približno 1.000 m pogrešajo turisti večji hotel in v vsakem oziru najbolj pripravno bi bilo, da se tak hotel zgradi ravno v Rib-

nici na Pohorju. V tem od narave tako bogato obdarovanem kraju se občutijo neke za časa večjih prireditev, temveč tudi preko glavne zimске in poletne sezone hudo pomanjkanje sob, posebno pa občutno pomanjkanje konfortnega hotela, ker sedanjih skromnih gostinskih obratov ne morejo niti iz daleka zadostiti potrebe močno razvijajočega se tujskega prometa. Ker traja v Ribnici na Pohorju radi posebno ugodnih klimatičnih razmer zimska kakor letno sezona po štiri mesece, bi bila za moderen in udoben hotel v tem turističnem kraju rentabilnost že v naprej zagotovljena. Ob tej priložnosti opozarjamo hotelske strokovnjake in vse interese na izredno ugodno priložnost, ki jo nudi Ribnica na Pohorju za ustanovitve novega hotelskega obrata.

o. **Tragična smrt.** V Stranju je pri napeljevanju radijske antene električni tok ubil 27-letnega delavca Leopolda Zagarja. Siromak je bil na mestu mrtve.

o. **Huda nesreča v Naklem.** V neki tovarni v Naklem pri Kranju je 14-letni Andrej Gogala prišel po nesrečnem naključju v stroj za rabljanje volne, ki mu je prerezal žilo odvodnico na vratu. Ponesrečen so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer je njegovo stanje zelo resno.

o. **150 ukradenih kokoši.** Ormoški orožniki so prijeli tolpo tatov s hrvatske strani, ki so po okolici kradli kokoši. Vsega so pokradli nad 150 kokoši, iz mnogih kletki pa so odnesli precej vlna, da so za njih kurjo pečenko.

o. **Cerkvena zlatina na Rožniku.** Neka gospa iz Ljubljane je pri nabiranju polve na Rožniku našla večji del cerkvene zlatine, ki je postala plen vlomilcev pri Sv. Jakobu ob Savi. Vlomilci se niso izsledili.

o. **Nov ravnatelj mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.** Na tajni seji ljubljanskega mestnega sveta je bil dr. Anton Bajec imenovan za ravnatelja mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

Celje

c. **Knjižnica v Delavski zbornici** si je v nekaj mesecih obstoja nabavila že nad 2000 knjig in ima 370 članov. Bralecem more postreči z vseni novimi slovenskimi knjigami, z izdajami »Nolitaa«, »Binoze« in dr. Na razpolago so jim tudi vse knjige ljubljanske delavske knjižnice, ki jih po želji naroči celjska knjižnica iz Ljubljane.

c. **V mestnem parku ob Savinji** že nekaj dni vrtajo v zemljo. Strokovnjaki pregledujejo teren, če bo mogoče vzdržati naprave za jez, ki ga nameravajo za regulacijo Savinje tu zgraditi. Za jezom bi nastal velik bazen za kopanje, pla-

Maribor

Zborovanje mariborskih trgovcev

VEČJA IN DOBICKANOSNA PODJETJA SO ŠE VEDNO V ROKAH TUJCEV — DAVČNI LOK JE ŽE PREVEČ NAPET

V sejni dvorani Trgovskega gremija je bil večeraj dopolne dobro obiskan občni zbor Zdrženja trgovcev za mesto Maribor, ki ga je vodil predsednik g. Miloš Oset. Ta je uvodoma toplo pozdravil zastopnika mestne občine obrtnega referenta dr. Senkoviča in zastopnika Zbornice za TOL, Zveze trgovskih združenj in Tujsko prometne zveze g. Ferda Pinterja, nakar je v glavni obrisih poročal o delovanju mariborskega Zdrženja trgovcev. Ugotovil je žalostno dejstvo, da so še vedno mnoga večja, dobičkanosa podjetja v rokah tujcev in dobiček gre čez mejo, na drugi strani pa je davčni lok že vse preveč napet. Trdil je, da bi lahko Maribor izravnal mnogo večjo gospodarsko vlogo, če bi se nasveti in želje lokalnih gospodarskih činiteljev upoštevale. Že dolga leta se zama potegujeja za ustanovitev preporedne podružnice Pošne hranilnice v Mariboru. Mariborska carinarnica naj se razširi in dobi kemični laboratorij.

Nato je izčrpano poročal tajnik g. Skaza, ki se je podrobno bavil z važnejšimi društvenimi dogodki pretekle poslovne dobe. Zdrženje trgovcev za mesto Maribor se je udeleževalo v vseh smerih. Nastopilo je skupno z drugimi organizacijami proti osnovanju veeblagovnic, skušalo je urediti neprimerno spremembo uredbe o odpiranju in zapiranju po-

slovnih lokalov, nastopilo je proti krošnjarstvu. Zdrženju je obljubljeno povečanje telefonskih kablov. Razveseljivo je dejstvo, da je v Zdrženju zanimanje za trgovsko mladino vedno večje. Zanimivi so bili tudi statistični podatki. Zdrženje trgovcev v Mariboru šteje 512 članov poimencev in 69 družb, zadrug in zavodov. Lani je prejelo obrtne liste 53 novih tvrdk, 58 pa jih je bilo odjavljenih in uradno izbranih. Koncem poslovnega leta je bilo v mariborskih trgovinah 719 nameščencev, in sicer 78 poslovodji, 223 pomočnikov, 192 pomočnic in 226 ostalih nameščencev. Vajencev je bilo 76, vajenk pa 63. Lani je bilo 39 vajencev in vajenk oproščencev. V trgovsko nadaljevalni šoli je bilo vpisanih v vse tri razrede 76 učencev in 66 učenk. Šolo pa je izdelalo 115 učencev in učenk.

Sledilo je poročilo blagajnika g. Zidanška. Zdrženje trgovcev je imelo lani 141.037 dinarjev dohodkov in 128.616 dinarjev izdatkov. Stanje hišnega sklada znaša 225.799 dinarjev, stanje vajeniškega sklada 8434 dinarjev, stanje podpornega sklada 80.536 dinarjev in stanje podpornega sklada branjevcev 8438 dinarjev. Iz vseh teh skladov so bile izplačane najpobrednejšim članom primerne podpore. Nato je bil sprejet novi proračun, ki predvideva 143.534 dinarjev dohodkov in 137.620 dinarjev izdatkov.

Blazno dejanje ljubosumnega kovača

SREDI MESTA OBSTRELIL DEKLE, NATO PA SI NA MATERINEM GROBU POGNAL KROGLO V GLAVO

Že navsezgodaj je večeraj prežal 32-letni kovač Franc Stupan iz Bresternice, ki je sicer zaposlen v tovarni »Zlatorog«, v Tomanovi ulici na svojo izvoljeno 22-letno gospodinjstvo pomočnico Angelo Dobnikarjevo. Hotel se je z njo pogovoriti, ker mu zadnje čase ni več vratala ljubezni. Ko se je mladenka odpravljala na trg, je Stupan pristopil k njej in razvil se je živahen razgovor. Po pripovedovanju Dobnikarjeve, mu je ta dejala, da je pač najbolje, če se nikoli več ne vidita. To je ljubosumnega moža tako razburilo,

da je potegnil nabit samokres in ustrelil proti Angelini glavi. K sreči jo je strel samo opazil in ji osmoli glavo. Vsa prestrašena in živčno strta se je Dobnikarjeva zatekla v hišo in klicala na pomoč. Dekle so takoj prepeljali v bolnišnico. Ko je France videl, kaj je storil, je zbežal iz mesta proti Kamnici. Prepričan je bil, da je njegova izvoljenka mrtva. Odsel je na grob svoje matere v Kamnici in si tam poznal krogljo v usta. Kmalu nato so še njega prepeljali v bolnišnico, kjer pa je izdihnil.

V službi svojega bližnjega

ZBOROVANJE GASILSKE ŽUPE MARIBOR DESNI BREG

Na večerajšnjem občnem zboru gasilske župe Maribor-desni breg, ki je bil v Gasilskem domu, je bilo zastopanih 29 čet po svojih delegatih. Zborovanje je vodil starešina g. Klemenčič, ki je obširno poročal o lepem razvoju gasilstva v njegovih župih ter omenjal važnejše uspehe za organizacijo in prebivalstvo: Iz tajniškega poročila g. Klemenčiča ml. posnemamo, da so župine čete sodelovale pri 113 požarih. Župa ima 2500 članov v svojih četah, od katerih je 733 izvršujočih. Inventar je precej bogat, saj imajo čete včlanjene v to župo 16 ročnih, 24

motornih, 1 avtomobilsko in 1 parno brizgalno, 27 prevoznih avtomobilov, 19 lastnih domov ter 5 godb. Na teritoriju gasilske župe Maribor, desni breg, je bilo 26 manjših, 3 srednjih, 6 večjih in 2 velika požara. Zgorelo je 24 hiš, 38 gospodarskih poslopj, 1 vagon, 1 žaga in 1 tovarniška strela. Lani je bilo 8 godnih požarov. Gasilci so rešili za skoraj 4 milijone dinarjev premoženja. O stanju blagajne je poročal blagajnik g. Pšetičnik. Vsa poročila kažejo izredno poštvalnost župe in njenih čet, ki so vedno pripravljene pomagati bližnjemu.

Pred razvitjem novega prapora JS

Nj. Vel. kralj Peter II., zaščitnik in pokrovitelj Jadranske straže je poklonil tukajšnjemu Oblastnemu odboru JS krasen prapor, katerega ob Oblastni odbor letos svečano razvil 7. maja t. l. na Glavnem trgu v Mariboru. Ob razvitju so zastavi kumoval Nj. Vel. kralj Peter II. po svetočnem zastopniku.

Oblastni odbor JS je prejel to zastavo v priznanje za svoje 15-letno uspešno in neumorno delovanje na področju bivše mariborske oblasti.

Za 7. maja pripravila Jadranska straža s svojimi edinicami veliko narodno manifestacijo na Glavnem trgu, saj bo ta dan poleg dveh sorodnih zastav visoko zaplapolala tudi zastava kot simbol naše pripravljenosti, da čuvamo to, kar je naše in da ohranimo naše meje in naše morje. Gotovo se bo 7. maja zgnil na Glavni trg ves narodni Maribor, vsa naša nacionalna društva s svojimi zastavami in zastopniki, da bodo tako dali s svojo prisotnostjo nepozabni pečat tej slovesnosti. Ta dan bo ves Maribor pokazal, da zna centi delovanje te organizacije na

skrajni severni mej.

Za to priliko pripravljajo združeni odbori Jadranske straže v Mariboru lične spominske žebličke, ki jih bo naša narodna javnost gotovo prav rada odkupila. Žeblički se bodo ob razvitju zastav zabijali v poseben društveni štít, ki bo pričel še poznejšim rodovom na to trojno razvite družstvenih zastav, kakor tudi na poštvalnost vsakgar, ki bo tak žebliček odkupil. Ves doprinos žebličkov je namenjen za dograditev posebnega paviljona za letovanje naše mladine v društvenem domu v Bakru na Jadranu.

SPOMINSKE ŽEBLIČKE ZA RAZVITJE ZASTAV JADRANSKE STRAŽE V MARIBORU

so odkupili sledeči: Po din 100 dr. A. Brodar, Ormož, inž. Leo Knez, Ruše, Venče Jakl inž. Krnelj, Kleinmajer in Bamberg, Ljubljana, dr. Josip Krevl, Ljubljana, Vilim Brauns, Celje, inž. Jos. Dedek, Ljubljana, Tovarna za piše, Ljubljana, dr. A. Gorican, Celje, Jos. Bergman, Ljubljana, Sadnik & Kraker, Ptulj.

Gas. župa, Mur. Sobota, Jugotani, Sevnica, Ludvig Kaufman, Celje, Stefan Borlak, Celje, Hoteška družba, Celje, Marta Klobučar, Beltinci, Hinka Franka sinovi, Zagreb, Mautner d. d. Zagreb, dr. Ivan Bole, Ljubljana, Franjo Hmeljak, Rakek, Josip Bauman, St. Ilj, dr. Anton Hrovat, Ormož, Gremij trg., Slovenjgradec, Hrovat & Co., Ljubljana, Hmeljarna Zalec, dr. Kuhar, Ljubljana, Viktor Goll, Dravograd, Hran. dravske banovine, Ljubljana.

OOJS, Zagreb, Braća Graner, Čakovec, Jos. Gruber, Slov. Bistrica, Jos. Globočnik, Zelezinski, Češka ind. banka, Ljubljana, Jos. Čemžar, Ljubljana, Janko Barle župnik, Ljubljana, din 150.— Ban. zdravilišče Rog. Slatina, Železarna, Mut. din 200 Hrvat & Comp. Ljubljana, Glanzman E. Tržič, din 250.— Jadranska straža, Ljubljana. Vsem darovalcem najopriskrejša zahvala. Odbor.

Koder je hotel priti preko trupel dveh paznikov v svobodo

Med izprehodom na dvorišču mariborske jetnišnice je neki paznik zapazil, kako je zloglasni razbojnik Koder izročil svojemu tovarišu Grilcu krog papirja. Paznik je listič odzvel in ga izročil ravnatelju. Na listu je bil strahovito načrt, ki ga je sestavil Koder za beg iz jetnišnice. Po tem načrtu bi sodelovali poleg Kodra še Pinterič, morilec Silvester Krajnc in mnogi drugi razbojniki. Koder bi v ne-

delju z zvoncev prikladal enega od dveh paznikov, ki sta ob nedeljah sama v jetnišnici. Ko bi paznik prišel v razbojniško celico, bi ga Koder ubil. Preoblekel bi se v paznika in izpustil svoje tovariše. Nato bi ubili še drugega paznika in bi tako postali gospodarji cele jetnišnice. K sreči je bil ta načrt pravočasno odkrit in prelivanje krvi v jetnišnici preprečeno.

Občni zbor mesarskega združenja

Včeraj popoldne je bil v Gambrinovi dvorani občni zbor Združenja mesarskih mojstrov in klobasičarjev v Mariboru, ki ga je vodil predsednik g. Fidler. Uvodoma je pozdravil zastopnika mestne občine, obrtnega referenta g. dr. Senkovića, zastopnika Zbornice za TOI g. Bureša in zastopnika Zveze mesarskih združenj in odsekov v Ljubljani g. združnega revizorja Kasteleca. Nato sta podala izjerna poročila predsednik

Fidler in tajnik Bender, v katerih se razpravljalo o važnih stanovskih vprašanjih in o uspešnih delovanjih organizacije. Sledile so volitve, na katerih je bila izvoljena tale uprava: predsednik Fidler, podpredsednik Draž, člani uprave Zokaly, Polanec, Pirš, Ubeleli, Filipič, Škerlec, Brzlec, Pernat, Pavešič in Benzig. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Berlič iz Ptuj, Smode in Leyrer.

Občni zbor NSZ

V nedeljo popoldne je bil v predavalnici NSZ redni občni zbor podružnice NSZ v Mariboru, katerega je vodil podpredsednik g. Karel Ravš, ki je uvodoma pozdravil številno navzoče članstvo, zastopnika centralne tov. okrožnega tajnika Kravosa in zastopnika oblasti g. Antona Puškica. Po podanih poročilih je bil izvoljen novi odbor, v katerega so prišli: predsednik g. Karel Ravš, podpredsednika g. Albin Bajde in Alojzij Sluga, odborniki Karel Strniša, Peter Adam, dr. Ivan Jančič, Franjo Janku, Slavko Sajje, Ljubo Plomberger, Greta Stropnik, Jože Dobrovnik in Rudolf Sunko. V nadzorstvo so bili izvoljeni g. dr. Igor Rosina in Pavel Zmavec, za njuna namestnika pa Josip Stibit in Anton Struel.

SMRTNI STREL NA POBREŽJU

V soboto popoldne se je na Aleksandrovi cesti 63 na Pobrežju ustrelil 23-letni tovarniški delavec Martin Klinc. Krogla mu je prebila srce in ga usmrtila. Mladenič je napravil samomor zaradi neozdravljive jetike.

m. Ljudska univerza. Danes, v ponedeljek, ob 20. uri predava dr. Zeljko Jiroušek, asistent na univerzi v Zagrebu o ro-

manski in gotski umetnosti na Hrvatskem.

m. Zborovanje OJNS v Mariboru. Včeraj popoldne je bil občni zbor mladine JNS za mesto Maribor. Pri volitvah je bil g. Ziger izvoljen za predsednika.

m. Sladkor za pitanje čebel. Mariborska podružnica slov. čeb. društva sporoča vsem članom, da je dospel sladkor za pomladansko pitanje ter se ga dobi kakor do sedaj. Informacije daje predsedstvo, Maribor, Zrinjskega trg 6.

m. V Mariboru je preminula v visoki starosti 84 let ga. Ana Vohak, mačeha uglednega mariborskega odvjetnika dr. M. Snuderla. N. p. v m. l.

m. Krožek žen zadrugark vabi vse žene, ki se zanimajo za zadružno delo, na sestanek, ki bo danes ob 20. uri v Nabavljani zadruzi (Reharjeva soba). Predava gđ. Jospina Cerinšek o temi: »Žena zadrugarka kot narodna delavka«.

m. Zlato poroko sta te dni obhajala zakonca Franc in Neža Kelbič iz Maribora. Jubilat je bil dolga leta sluga mariborske klasične gimnazije.

m. Umrl je v Gradcu dne 24. febr. gospod Fran Vošnjak, upokojeni knjigovodja. Pokojnik je bil mnogo let blagajnik in tudi načelnik društva »Napreje«.

m. Slovesnost pri RK v Studencih. Včeraj je bila v Studencih lepa svečanost

tankajšnje Rdečega križa. Župan g. Kaloh je po lepem nagovoru izročil Antonu Ulrichu diplomu, Francu Pušniku in Vidu Rantaševju pa srebrni kolajni za zaslužno človekoljubno delovanje na polju Rdečega križa. Prirreditvi so prisostvovali tudi zastopniki iz Maribora.

m. Priška družina je darovala čisti dobiček »Prleškega gostujava« v znesku 2000 din revnim preškim studentom.

m. Pobežni je neznan kam 16-letni mizarski vajenec Ernest Polič iz Mlinške ulice. Vsako poizvedovanje za pogrešanec je ostalo brezuspešno.

m. Kam je izginila slaboumna mladenka? Ze pred dnevi je neznan kam izginila 25-letna gluha in slaboumna Elizabeta Bučar iz Crete pri Slivnici. Vse iskanje je bilo zaman.

m. 5 ciganskih družin se je naselilo na Rosenbergovem zemljišču ob Tržaški cesti. Prebivalci v okolici se pritožujejo, da sedaj mnogo stvari izgine.

m. Ogenj na deželi. Preteklo noč je zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Jošipa Reismana na Stari gori pri St. Ilji. Ogenj je napravil 20.000 dinarjev škode. Gospodarsko poslopje je zgorelo tudi posestniku Martinu Konovšku v Družmirju pri Soštanju.

m. Skrivnostno tukjo, ki jo je pred dnevi aretirala mariborska policija, ker se je izdajala za ženo s tajno misijo, so prepeljali v Ljubljano, kjer se preiskava proti njej nadaljuje.

m. Lovski blagor. Včeraj sta tukajšnji odlični lovec g. Justin Gustinič in industrijec Jakihl z Dolenjskega v revirju med Koziem in Planino ustrelila vsak po eno kapitalno divjo svinjo.

m. Strel v ptuškem gozdu pri Tezemu. Ko se je včeraj jutraj tovarniški delavec Ivan Ertl s Pobrežja vračal od Sv. Miklavža, ga je v ptuškem gozdu napadel neznan moški in streljal v njega. Krogla je Ertlu ranila desno nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m. Minda tihotapka. Na železniškem postajališču pri Sv. Ožbaltu ob Dravi je orožnik prijel 19letno delavko Marijo O., pri kateri je našel 39 zavitkov igralnih kart, ki jih je prithotapila iz Nemčije.

Mariborski gimnazijski bodo larali „Kralja O diha“

Dijaki klasične gimnazije v Mariboru se pripravljajo na uprizoritev klasične drame Sofoklejevca »Kralja Ojdiopa« v odličnem slovenskem prevodu sedanjega prosvetnega strokovnega inšpektorja g. dr. Sovrčeta. Drama, ki jo pripravlja režiser in igralec mariborskega narodnega gledališča gosp. Vladimir Skrbinešek, bo uprizorjena v prvi polovici marca v mariborskem gledališču. Ne gre le za podajanje dela, ki so svojih umetnostnih vrednotah uživa prvenstveni sloves, marveč mora najynost s svojim obiskom dati vse priznanje tudi dijakom, ki v svojem izvenškem udejevovanju kažejo bogate sadove in resnobi značaj klasične izobrazbe in ki so se odločili, da s čistim donosom tega nastopa pomagajo v prihodnjem šolskem letu vsaj nekaterim

izmed svojih najubožnejših sošolcev s skromnimi podporami.

* Deana Durbin v Mariboru? * Za izlet v G r a z, ki ga prireja »Putnik« v četrtke, dne 2. marca, se sprejemajo prijave najkasneje do ponedeljka zvečer. Cena vožnje je din 100.—, izkoristite ugodno priliko!

* Na Dunaj ob priliki spomladanskega vselejema. »Putnikov« izlet z luksuznim avtokarom od 12. do 14. marca za le din 260.—. Prijavite se takoj!

* Orkester Stokovskiy? * Zveza upokojenih častnikov, njih vdov in sirot v Mariboru. Letni občni zbor bo dne 26. februarja ob 10. v Reherjevi sobi Nabavljalne zadruge državnih uslužbenec na Rotovškem trgu.

Hotel Orel. Vinska poskušnja. Najboljša izbrana ljutomerska vina. * Vse v najlepšem glasbenem in pevskem filmu »Ona in njenih 100«. Nočna tekarska služba: Dvorna lekarna pri Sv. Anehu. Glavni trg, tel. 20-03; Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg, tel. 22-70.

Kino

* Grajski kino. Samo do vključno torška veliki špionajni film »Gibraltare, Od srede dalje »Kralj Apašev«, Adolf Wohlbrück.

* Kino Esplanade. Od danes »Ljubavnik po naročilu«. Ralf A. Roberts, Heil Finkenzeller, Ida Wüst in Theo Lingen v glavnih vlogah. Salve smeha! — Pripravljamo slager »Ona in njenih 100«. Deana Durbin in znani dirigent Leopold Stokovskiy.

* Union kino. Do vključno ponedeljka »Osveta je sladka«, največji krovbojski film z znamenitim Ken Maynard-om.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek: Zaprt.

Torek, ob 20: »Aida« Red. D. Gostovanje ge. Mitrovičeve in gđ. Majdičeve. Jubilej ge. Mitrovičeve.

Sreda, ob 20: »Aida«. Red B. Gostovanje ge. Mitrovičeve in gđ. Majdičeve.

Četrtak, ob 20: »Partija šaha«. Red A.

Jubilej ge. Ančice Mitrovičeve v Mariboru. Z imenom slavjenice se združuje zgodovina stalne mariborske opere (od sezona 1922—23). Nastopala je v operah: »Faust«, »Urh, grof celjski«, »Boheme«, »Janko in Metka«, »Carostrelce«, »Zrinjski«, »Mignon«, »Ples v maskah«. Posebno odličen in tudi širšemu občinstvu še danes v živem spominu pa je bil njen nastop v operah: »Cavalleria rusticana«, »Carmen«, »Trubadur« in »Tosca«. Pa tudi v številnih operetah je bilo njeno sodelovanje zelo priljubljeno. V prvi sezoni je uspešno delovala celo tudi še v drami. Za njeno in gostovanje gđ. Vere Majdičeve jutri, v torek v Verdjevji veličastni »Aidi« vlada veliko zanimanje. Zato se priporoča nabava vstopnic v predprodaji.

Kultura

Kajkavski jezikovni pojavi

Prof. dr. Fran Ilesič, po rodu Prlek in vsenčinski prof. v Zagrebu, je izdal v zadnjem zvezku beogradskega »Južno-slovenskega filologa« razpravo »Neke kajkavske jezičke pojave, naročito v prezimenima«, v kateri obravnava pred vsem vprašanje sklanjatve prilikov kakor so Slovence, Maček itd. V tej razpravi sklepa popolnoma pravilno, da je slovenski književni jezik enoten in velja zanj povsod eno samo pravilo, da se tretji glas ti priliki v genitivu Slovska, Mačka itd. Sicer pa velja ta sklanjatev tudi za vse ostale slovanske jezike in Srb ali Hrvat ne bo nikoli sklanjal Uzelca, Uzelca, Kragujevac, Kragujevac, ampak samo in edino Uzelca, Kragujevac, Mačka itd. Tudi Čeh ne sklanja n. pr. Paleček, Palečka, ampak Paleček, Palečka.

Toda to ni glavno, kar me je napotilo, da se ukvarjam z omenjeno Ilesičevo razpravo, dasi bi bilo treba zlasti pri nas v Mariboru končno že iztebiti Slovske, Mačke in ostale Eke. Povod za te vrstice mi daje druga Ilesičeva trditve, da »jezikovna meja ne poteka skupaj z bivšo mejo Hrvatske in slovenske Stajerske, ampak čez slovensko ozemlje«. S tem je hotel pisec povedati, da imamo

na slovenskem Stajerskem ozemlje, na katerem jezikovno ne živijo Slovenci, ampak hrvatski kajkavci. Ob stališču, ki ga g. dr. Ilesič zavzema že dolga desetletja kot unitaristični jugosloven, nas taka trditve ne preseneča, je pa vendar potrebno, da jo zavrnamo!

Jezikoslovec in to nesporne avtoritete, so že davno dokazali popolnoma napačno, da jezikovna meja Slovencev ne poteka po meji med Hrvatsko in Slovenijo, ampak tam, kjer se neha kajkavščina, t. j. globoko na Hrvatskem. Nobene dvoma ni, da so vsi sedaj hrvatski kajkavci bili nekoč Slovenci in da so postali Hrvati samo zaradi politično-upravne pripadnosti k Hrvatski, njihova nekoč čista kajkavščina (slovensčina) je pa do bila štokavske elemente, ki jih sedaj kaže, šele s priselitvijo štokavcev, ki so prifežali na kajkavsko ozemlje pred Turki in za zaradi uradnega in učnega jezika po sprejetju štokavščine kot književnega jezika po Hrvatih za časa Ilirizma.

Žibelka Hrvatov je dosti dalje na juga, v Dalmaciji, kjer so nastale tudi prve hrvatske države, in to v času, ko so bili sedaj hrvatski kajkavci v sedmih sever-

nozadnih Hrvatski še neločljiva enota s sedanjimi slovenskimi kajkavci. Država Ljudevita Posavskega še ni bila hrvatska in za časa Matije Gubca še ni bilo razločka med Slovenci in sedaj hrvatskimi kajkavci. Tega razločka ni čutili niti še knez Frankopan, ki je prevajal v Brežičah francoske drame v kajkavščino, ki jo moremo danes po vsej pravici imenovati vse prej slovensčino kakor hrvatsčino.

Resnica je torej, da hrvatska jezikovna meja ne poteka po slovenskem ozemlju Stajerske, ampak da poteka slovenska jezikovna meja po ozemlju Hrvatske. Na politično-narodni razmejitelj to seveda ničesar ne spremeni. Poldrugi milijon kajkavcev na Hrvatskem čuti sedaj hrvatsko in se niti ne zaveda ved svojega slovenskega porekla. Slovenci nemočno in ne moremo tega spremiti, nočemo in ne moremo po tudi dopustiti, da bi kdor koli in v kakršni koli obliki pravečal dejstva in iskal jezikovne Hrvate tam, kjer jih nikoli ni bilo in jih ni. Kakor si mi ne lastimo hrvatskih kajkavcev, tako naj si nihče ne lasti slovenskih!

KARDINALI IN STOLICE V FRANCO-SKI AKADEMIJI.

Sredi lanskega decembra je njimlo 225 let, odkar je Ludovik XIV. dal poslati v

Francoška akademijo 40 legendarnih naslanjačev. Kako je prišel kralj-sonce na misel, da bi nesmrtnikom olajšal delo pri slovarju? Dve razlagi poznamo. Ko je bil — zagotavlja prva — ob koncu leta 1713. abbé Régner-Desmarais izvoljen pod Kupolo, so mnogoštevilni kardinali želeli slišati njegovo zahvalo. Stožerniška ali kardinalska čast pa zahveva, da imajo taki cerkveni knezi vselej sedež na razpolago. V Akademiji pa jih ni bilo ne za člane ne za goste. Vprašanje so predložili sončnemu vladarju, ki je veljkodno razrešil zadevek s tem, da je slavni skupščini poklonil 40 oblaženih stolov. Drugi pa trdijo, da je minister Colbert Julija 1712. ko je izrekel svojo zahvalo za izvolitev, zapazil naslanjač, skrit za navadnimi stoli, na katerih so sedeli njegovi novi tovariši. Po končani seji je vprašal, kateremu znamenitemu članu je prilhranjeno to mesto. »Enemu naših«, odvrne Conrart, »pohablencu in priletnemu možu —«. Blagovolite oprostiti to prednost. — »To je povsem opravičeno«, pripomni Colbert, a ker mora vladati popolna enakost med vami, mi dovolite, da ukazem prinesiti še 39 naslanjačev.« Nasledniki sončnega kralja niso ponovili vladarjeve velikodušnosti! Nesmrtniki sedé danes na preproštih stoli. Colbertovi naslanjači so se obrabili in niso bili nadomeščeni. — nk.

»port«

Nemčija : Jugoslavija 3 : 2

ČASTEN PORAZ NAŠIH NOGOMETAŠEV — DO ODMORA JE VODILA JUGOSLAVIJA 2:1

Pred 70.000 gledalcev je večer naša reprezentanca nastopila v berlinskem olimpijskem stadionu proti Nemčiji ter izvojevala časten rezultat, časten lembolj, ker so Nemci dosegli zmagovito izid čitnega off-sida. Tekmi je prisotvovalo mnogo oficijelnih zastopnikov z obeh strani, tik pred tekmo so dobili naša igralci še brzofajko min. za tel. vzgojo Čejočiva za uspeh.

Ob emocivi sta nastopili v napovedanih postavah. Nemci so takoj od začetka energično napadali, ustvarjali pa so le nekaj kritičnih situacij, ki so minile brez škode za naše, ki so se tudi kmalu znašli. V 26 min. je pobežnil Šipos po desnem krilu ter podal Petroviču, ki je dosegel voditvo za J. V 34. min. je N. po kotu izenačila iz gneče po Hahnemannu, pet minut pozneje pa je Wöhl na Šiposov pas poslal

žogo iz neposredne bližine z glavo v mrežo. Jugoslavija je torej šla v odmor z 1 golom naskoka.

Drugi polčas so prišli Nemci, Glaser je imel polne roke dela. V 10 min. je Jones iz prostega strela iz 20 m radi malenkostnega prestopka neubranljivo dosegel izenačenje. Jugoslovani so se palogoma rešili iz objema nemških napadalcev ter tudi sami prešli v napad, toda brez številnega uspeha. V 25 min. je pobežnil Biallas na desnem krilu iz očitnega off-sida ter dosegel za N. vodstvo in zmagovito.

Nemci so si zmagovito po mnenju strokovnjakov zaslužili, poleg lereške premoči so pokazali silen član in dober start, dočim je treba dati našim prednost v tehničnem pogledu.

Sodil je poljski Sodnik Rutkowski.

Prvenstvo MZSP-a v alpski kombinaciji

LETOŠNJI PRVAK JE MIRAN CIZELJ, ČLAN SPD MARIBOR.

Na novi smuški progi inž. Lenarčiča na Poljuru je bilo večer tekmovanje za prvenstvo MZSP v alpski kombinaciji. Snežne prilike so bile dovolj dobre, zabavale pa so večinoma v mazuju smuč, ker je bil sneg ponekod popolnoma zmružen in trd, drugod pa mokeč. Tekmovali so predvsem tekmovalci iz Maribora, poleg njih pa Herle iz Celja.

V kombinaciji je prepričljivo zmagal Miran Cizelj (SPD Maribor), 200 točk, ki je s tem postal prvak MZSP v alpski kombinaciji. Dokazal je, da bo eden izmed najresnejših kandidatov za naslov državnega prvaka. Na drugem mestu je bivši Hiričan Franci Cop (SPD M.) 185,9, slede Herle (SPD Celje) 176,9, Dorček (SPD Maribor), ki je pri več padcih izgubil mnogo časa, Herbert Jurič (SK Rapid), B. Lautner (SPD M.), Karl Fanelj (ISSK Maribor), Vesnaver (ISSK M.), V. Skapin (SPD M.), Fr. Preis (SPD M.) in Dušan Golob (SK Zeleznicar).

Rezultati v smuku in slalomu so sledeči: Smuk: 1. Cizelj (SPD Maribor) 4:39, 2. Cop 5, 3. Dorček 5:01, 4. Jurič 5:13, 5.

Herle 5:22, 6. Skapin 5:23, 7. Fanelj, 8. Preis, 9. Vesnaver, 10. Lautner, 11. Stalekar, 12. Golob.

Slalom: 1. Cizelj (SPD Maribor) 2:33, 2. Cop 2:45, 3. Herle 2:50, 4. Jurič 3:02, 5. Dorček 3:02, 6. Lautner 3:12, 7. Vesnaver, 8. Fanelj, 9. Skapin, 10. Preis, 11. Golob.

Izvidna prireditve je bila poverjena zimsko-sportnemu oddelku SPD Maribor, ki je od svoje strani napravil vse, da bi zadovoljil tekmovalce. Posebne zastuge okoli organizacije tekmovalca imata teh. vodja Drago Senica in agilna tajnica gđ. Ljubiča Gigerli, kakor tudi ostali člani vodstva tekmovalca. Po tekmovalcu je bila v Senjorjevem domu razglasitev rezultatov in razdelitev daril, kar je opravil teh. vodja Drago Senica. Smučarje je pozdravil tudi pred. MZSP g. Kap. Gnuš.

Organizacija večeršnjega tekmovalca je pokazala, da lahko mirno pričakujemo termin državnega prvenstva v alpski kombinaciji, ki bo v soboto in nedeljo na istih terenih.

hodnjo nedeljo, zmagovalec pa bo nato nastopil proti Muri iz Murske Sobotice, da se ugotovi, kdo bo zastopnik mariborskega okrožja v pokalnem finalu.

ZELEZNICAR : SLAVIJA 7 : 0 (3:0)

Zelezničar je večer odpravil Slavijo z rezultatom, ki prispeva v jesenskih prvenstvenih tekmah proti istemu klubu. Zelezničar je že v 14 min. vodil z razlike treh golov, ki so jih dosegli Frangeš II, Pavlin in Orel, nato pa je bila igra do odnora odprta, tako da se iz igre ni dale sklepati, da je dosežen že ta rezultat. Po odmoru pa je postal Z. izrazito nadmočnejši ter je po Frangešu II (20, 26 in 38 min.) ter Pavlinu (28 min.) postavil končni rezultat. Zelezničarjevo moštvo je v glavnem zadovoljilo, imelo pa je tudi urecej lahkodelo z nasprotnikom, ki je pokazal v polju nekaj dobrih potez, odvedal pa v obrambo, ki je obično njegova najboljša formacija Sodil je ss. g. Bizjak.

MARIBOR : RAPID 2 : 1 (1:0)

Mnogo resnejše sta vzela tekmo partnerja druge igre, ki sta se od začetka do konca borila za rezultat. Tekma se je začela

v znamenju prevladnega upanja, kje so nasprotnikove slabe točke, kmalu pa sta oba napada izmenoma ogrožala nasprotnikova vrata, toda nobena žoga ni pogodila cilja. Edini gol prve polovice je v 12 min. dosegel Dušan, ki je v gneči na 42 m črti priselben plasiral žogo med nogami branilcev v levi spodnji kot.

V drugi polovici je Rapid že v prvi minuti izenačil po Krcinju. Igra je nato postala mestoma jako ostrva, vendar ni prekorčila mej dovoljenega. Sele ko je Titar moral zapustiti igrišče in je Maribor igral z 10 proti 11 igralcem, je padel v 28 min. odločilni gol po Bačniku, ki je spraval v mrežo žogo, katero je po Tončevem pobehu vratar prekratko odbil. Kakor je v prvi polovici imel Maribor več šans za uspeh, si jih je v drugi polovici ustvaril več Rapid ni pa znal izkoristiti niti ene. OHEMA moštva se je poznal zimski odmor, tako da kot celoti nista mogla zadovoljiti, pač pa smo na obeh straneh videli nekaj prav dobrih posameznikov. Za Maribor je po daljšem času nastopil tudi amnestirani igralec Korent. Sodil je ss. g. Skalar.

SSK Maraton prvak Maribora

V dobro zasedeni dvorani Sokolskega doma so se večer borili rokoborci lokalnih klubov Maraton in Pekovskega v prvem srečanju za vstop v naslednje kolo. Zastopniki PSK tudi tokrat niso uspeli ter so morali kloniti v še večjem razmerju, ker si je priboril Maraton 4 zmage dočim mu je zmagovito v tebi kategoriji pripadla s 3 točkami brez porabe.

Rezultati rokobor v posameznih kategorijah so sledeči: Baniam: Casar (PSK) — Ajd (M) 3:0 v 15 min.; peresna teža: Dolinšek (M) — Rezman (PSK) 3:0 v 4 min.; lahka kat.: Robič (M) — Kozič (PSK) 3:0 v 3 min.; welter: Verbošt ml. (M) — Komper (PSK) 3:0 v 13 min.; srednja: Zrno (M) — Cokan (PSK) 3:0 v 3 min.; polteža:

Pirber (PSK) — Orešnik (M) 3:0 v 4 min. V teži kategoriji je bil Verbošt st. (M) proglašen za zmagovalca, ker PSK ni postavil nasprotnika. Najbolj zanimivo so bile borbe v peresni, srednji in poltežni kategoriji. Celoten rezultat je torej 15:6 za Maraton.

Vse borbe je vodil Zagrebčan g. Richter. Organizacija je bila sicer dobra, le zamuda, s katero so se rokoborbe pričele, bi bila lahko izostala. Ker je Maraton zmagal tudi v prvem srečanju dne 9. I. m. v razmerju 13:8, so je sedaj s skupnim rezultatom 28:13 kvalificiral, da bo zastopal mesto Maribor v nadaljnjih borbah za državno prvenstvo.

Kerštajn prvi v Harrachsdorfu

Lep uspeh je dosegel v Harrachsdorfu naš smučar Kerštajn, ki je na potu domov nastopil v sudeckem prvenstvu v klasični kombinaciji. Prvi dan tekmovalca za kombinacijo je v tekmu na 18 km med 35 tekmovalci dosegel častno prvo mesto v 1:20:17, na drugem mestu je L. Knap 1:20:37, na petem pa Knific z 1:21:15. Rezultat je tembolj časten, ako pomislimo, da so startali odlični Nemci, izostala sta le Berauer in Meergans, ki se štedita za Holmenkollen. Naša smučarja sta prišla v vodstvo po 10 km ter sta ga obdržala do konca.

SREDNJEVROPSKI TENISKI POKAL

Večer je bila v Varšavi konferenca delegatov držav, ki sodelujejo v tekmovalcu za srednjeevropski pokal Sodelovalci bosta v bodoče Italija, Nemčija in Italija, razen tega pa je bila povabljena še Rumunija. Termin bodo odredjeni pozneje. Predsednik odbora bo za 1939 pred. poljskega združenja inž. Miler Sprejeta so bila tudi načela za tekmovalca za pokal jugoslovanske kraljice Marije. Pri tem tekmovalcu bodo v bodoče sodelovale damske ekipe Nemčije, Italije, Madžarske, Poljske in Jugoslavije.

Ostali nogometni rezultati.

Celje: Olimp. 2:3 (1:2). Pokalna tekma. Favorizirani Celjani so izgubili radi neodločne igre.

Ihrastnik: Atletiki 7:2 (4:0). Visoka zmagovila Ihrastničanov pomeni malo senzacijo v

celjskem nogometu.

Zagreb: Split 5:1 (2:0). V premočni igri je Zagreb dobil medmetno tekmo. Časten gol za Split je dosegel Kragič.

Mars: Reka 6:1. Tudi pokalna tekma v korist LNP-a, odigrana v Ljubljani.

Beograjski nogomet. Jugoslavija: Zemun 2:0, BASK: Jedinstvo 6:4.

Mednarodna tekma v basketbalu med Italijo in Nemčijo v Neapluju se je končala z zmago Italijanov 13:7.

Finsko smučarsko prvenstvo se je vršilo koncem tedna v okolici Tainienkoski. V tekmu na 18 km je zmagal Lähde v 1:05:08, v klasični kombinaciji se je plasiral kot prvi N. Nikunen, na 50 km je prvi Vuori v 3:34:35, v konkurenci skokov posebej pa je zmagal Topila z 224,2 točke (skoka 38 in 42 m).

S. V Aarhusu je Danka Raghilda Hveger postavila tudi še novi svetovni rekord prosto na 100 yrdov v 59,7, tako da ima sedaj vse rekorde v prostem plavanju, manjka ji le še rekord na 100 m.

S. Nesreča pri skakanju. Znana švicarska skakača Eric in Kristijan Kaufmann sta na skakalnici pri Pontresini skočila drug za drugim v prekratnem presledku, tako da sta trčila v izteku skakalnice skupaj. Pri tem sta dobila oba težke poškodbe.

Miran Cizelj,
člen SPD Maribor,
prvak MZSP-a v alpski kombinaciji 1939
(Kliše iz knjige Lava Kalde »Tempo«)

Tekmovalca za pokal LNP-a

ZELEZNICAR IN MARIBOR STA SE Z ZMAGAMA NAD SLAVIJO IN RAPIDOM KVALIFICIRALA ZA DRUGO KOLO

Krasno vreme je privabilo večerj okoli 800 gledalcev na Zelezničarjev stadion k vili svoja nasprotnika ter se s tem plasirala v drugo kolo tekmovalca, ki bo pri-

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

»In jaz nočem, da bi to storili,« je rekla Celia odločno. »Obe sva ženski. In ker nisem popoln norček, vem, da ste v veliki zagati... Če mislite, da vam morem pomagati, bo vsaka skrivnost, ki mi jo zapurate, pri meni na varnem, naj bo kar koli in ako mi tega rajiš ne poveste, vam bom vzlic temu skušala pomagati.« — Umolknila je in se grizla v ustnico. — Poslušajte, gospa Selcottova, jaz sem morda na napačni sledi, toda drznila se bom vendar. Sлучajno sem slišala vašo kuharico in sobarico, ko sta se pogovarjali danes zjutraj v kuhinji. Kuharica je sinoči vodila po hiši nekoga mladega moža. Ne utegnem vam zdaj vsega povedati, toda imam svoje sumnje. Ali si smem nekaj izpovedati iz vaše garderobe? — »Vse, kar hočete — iz mojega in Lejlina imetja.«

Hitro je Celia povedala, kaj potrebuje. »Jaz bi rajiš ne vedela, čigavo je to,« je dodala. »Učtenilo bo to slabo vplivati na moje vedenje.«

»Drago dekle, vi se ne zavedate nevarnosti. Saj boste kršili zakon.«

Celia se je zasmejala.

»Nevarnosti imam rada. Pojdite!« Minuto nato je vstopila deklica v knjižnico.

»Vso hišo sem obšla, inspektor, a gospa Selcottova se je brččas že odpeljala k skušnjem.«

Reynolds je privzdignil obrvi.

»To je po eni strani neprijetno,« je resno odgovoril. »po drugi pa mi daje to redko priliko, da se lahko pogovorim z vami, gospodična Burnettova.«

Deklica se je nasmehnila in sedla v naslanjaj, veseleč se na dolg razgovor.

»No, ali ni to zares navdve ljubeznivo, da imate sočutje z osamelim Američankom?« je rekla. »Vzemite cigareto, preden začnete z mojo ispankovo.« Odrpila je torbico in vzela iz nje zlato dozo. »Poskusite eno od teh!« je ponujala in se tako nagibala naprej, da ji je torbica padla s kolen in se je vse raztreslo po tleh.

Inspektor je pobiral.

»Mislim, da je to vse, gospodična Burnettova.«

Deklica je naglas pregledovala, ne da bi mu stvari jemala iz rok.

»Sylčnik, užigalnik, barva za ustnice,

prstan, pudrovka. Da, to je menda vse, hvala vam.«

Pogledala ga je izpod svojih dolgih trepalnic in si prižigala cigareto z vžigalnikom, ki mu ga je vzela iz roke. Ah, zdaj je popoln mlamo, si je mislila, videč kako nekaj pregleduje. Tisti mladi mož, o katerem je govorila kuharica, je hotel vedeti, čigavo je to.

»To je krasen kamen,« je ocenjeval Reynolds. »Preveč dragocen, da bi ga smel nositi kar tako v torbici. Je to lapis lazuli?«

»Ne, to je modri opal. Ne nosim prstanov, kadar delam,« je pojasnjevala. »Le po vsajem, kajne?«

Reynolds si je prstan nataknil in ga pazljivo ogledoval.

»Zelo lep. Kako je to, da ste izgubili enega izmed drobnih diamantov?«

»Pri igranju hockeya. Pa si še nisem dala popraviti,« se je zasmejala. »Izgubljen kamenček je, če še tako majhen, velika vrzel.«

»V tem posebnem primeru se to sploh ne opazi,« je rekel suho. Podal ji je drobnarijo in gledal, kako jo je spravila v torbico. »Ali ste se sešli na ladji z neko gospo Orpenovo?« je vprašal.

»Sem, a ne želim se sniti več z njo,« je odgovorila gospodična Burnettova. Izpraznilo je zrla na Reynoldsa.

»Ali se ni tako nekako govorilo, da ji

je bil na potovanju ukraden nakit?« je mirno poizvedoval.

»Govorilo? Seveda se je, ker je bilo to res,« je zaklicala deklica. »Mar ni bilo? Mislite?«

»Tega vam ne morem povedati,« je odgovoril Reynolds. »Včeraj ali predvčerajšnjim so mi v gledališču pokazali tisto damo, toda draguljev je imela na prebitek.«

»Morda niso bili pravi,« je hladno rekla deklica. »Gospa Orpenova bi ne mogla živeti brez takega nakita.«

»Rad bi vedel, kje stanuje,« je poizkušal Reynolds.

»No, če tega ne veste, potem ne veva tega dva,« je oponašala deklica in streplala pepel s cigarete.

»Rekl ste mi, da nimate v Londonu prijateljev,« je Reynolds okrenil govor. Bil je zares v zagonetni glede te hladnokrvne, drzne in mlade deklice.

»Oprostite, rekla sem, da sem osamela Američanka. Biti osamela se še ne pravi, da nimamo prijateljev!«

Reynolds se je nasmehnil.

»Seveda ne, gospodična. Tu je na primer vaša prijateljica, gospa Grant-Willensova. Kako se ji godi gospodična?« je naglo vprašal, upajoč da njena deklica, Rad bi bil slišal, da je bila žena, ki je sinoči padla s sedme stopnice gospa Willensova. In tudi, da je Celia Burnett-

Sokolstvo**Uspešno leto tezenskega sokolskega dela**

Preteklo nedeljo je bil v tezenski Šoli 8. občni zbor tezenskega Sokola, ki ga je vodil poštvalni starosta br. Franjo Špes. Po uvodnih formalnostih in pozdravu župnega delegata br. Mohorka je starosta obširno poročal o uspehih sokolskega dela na Tezenu, kjer se sokolska ideja med vsemi stanovi, najbolj pa med delavstvom krepko širi. O podrobnem delovanju Sokolskega društva na Tezenu je poročal tajnik br. Uje, o tehničnem delu in o uspehih v telovadnici pa načelnik br. Franček Šeruga. Tezenski Sokol ima 180 telovadskih pripadnikov, ki so z velikimi uspehi delovali doma in sodelovali pri prireditvah drugih sokolskih društev. Lepe uspehe je dosegel sokolski gledališki odsek, ki je uprizoril 11 iger in gostoval v okoliških

kraji. Sokolska knjižnica ima 518 knjig in 110 čitateljev. O njenem poslovanju je poročal knjižničar br. Turel. Iz matičnega poročila br. Ragnerja posamezno, da ima tezenski Sokol 78 članov, 12 članic, 29 moškega in 24 ženskega naraščaja, 50 moške ter 42 ženske dece, skupno torej 235 sokolskih pripadnikov.

Pri volitvah je bil z velikim odobravanjem ponovno izvoljen br. Špes za starosta na čelo stare uprave. Za načelnico je bila izvoljena sestra Miljanca Luknerjeva. Po nagovoru župnega delegata br. Mohorka so razpravljali o gradnji Sokolskega doma na Tezenu. Akcija lepo napreduje in je upati, da bo tezenski Sokol v okviru Petrove petletke dobil svojo lastno streho.

SOKOLSKA VESTI IZ ORMOŽA.

Sokolsko društvo v Ormožu je privedlo dne 4. febr. dobro uspešno maskarado. Obisk je bil prav dober. Za dobro zabavo in razpoloženje so skrbele zelo posrečene maske. Igral je marljivi varaždinski jazz. — Prednjaški zbor je privedel v svrhu izobrazbe od 7.—17. II. nepopolni prednjaški tečaj za vadiateljske pripravke v smislu navodil Načelnikstva mariborske sokolske župe. Tečaj je dobro uspel. Redno ga je obiskovalo 8 članov, 4 članice, 5 naraščajnikov in 4 naraščajnice ter 2 člana iz br. čete Ivanjkovci. — Predavatelj so bili iz vrst domačega članstva. — Dne 20. II. se je poročil azilni

br. Vaupotič ter mu vsi pripadniki Sokola v Ormožu želimo v zakonskem stanu mnogo sreče in zadovoljstva. Pričakujemo pa, da bo br. Vaupotič vključil zakonu še vnaperj ostal tako delaven pri društvu kot do sedaj. — Na pustni torek je društvo privedlo dežjo maskarado, pri kateri je sodelovalo 64 mask, po večini sokolska deca ter nekaj mlajših naraščajnikov. Okusne maske in otroška preprostost se je ljudem prikupila. Deca sama se je prisrčno zabavala, nato je bila posočena. — Želimo, da se društvo v kratkem oglasi s kako gledališko predstavo, ki nam v Ormožu skoraj primanjkuje.

Pogled v Ameriko

AMERIKA — DEŽELA SOCIALNIH NASPROTIJ, BEDA MILIJONOV, KI JIM JE VZEL STROJ

Na Ljudski univerzi je predaval o novi Ameriki g. dr. Andrija Stampar iz Zagreba. Snov za svoje predavanje je črpal po večini iz svojih osebnih izkušenj, ki si jih je pridobil sam v Ameriki, kjer je bil do sedaj dvakrat: leta 1931. in 1938. Obakrat se je mudil tamkaj po več mesecev, tako da je imel dovolj možnosti in časa, spoznati vse strani ameriškega življenja, tako svetle kakor senčne strani.

Pripravil je prišel v Ameriko, ko je bila svetovna kriza, ki se je začela leta 1929., prav na višku. Vendar je tedaj opazil med Američani neki nenavadni optimizem, ki se je najbolj izražal v njihovem prepričanju, da so vse te gospodarske in socialne tekoče, v katere je zabredel svet in zlasti Amerika, zgolj prehodnega značaja in da je v bistvu ves socialni in gospodarski ustroj Združenih držav dober. Ko pa je prišel v Ameriko lani, je spoznal, da so se v tem Američani močno spremenili: govorili so o potrebi po novem redu, in sam sedanja

prezident Združenih držav Franklin Roosevelt je pokrenil nekako novo gibanje za »novi red«.

Predavanje dr. Stamparja je v prav jasni luči pokazalo, da v Ameriki ni vse tako lepo in idealno, kakor si to predstavljajo marsikateri Evropejec. Sicer je res, da je v Ameriki mnogo denarja, toda zaslužiti ga je treba s prav trdim delom, kar velja zlasti za naseljenjce. Svoji, ki so jim izseljenci pošiljali domov vedno manjše ali večje vsote, so si pod Ameriko predstavljali objubljeno deželo, kjer leži denar tako rekoč na cesti. Toda v resnici so si ga izseljenci služili vedno pod najtežjimi okoliščinami, opravljajoč najtežja in najsurovejša dela. Kakšno delo je čakalo v Ameriki tiste, ki so odhajali tja za kruhom, priča najzgovorneje dejstvo, da so pred desetletji, ko so se ameriški agenti nabirali delovne sile po naših krajih, otipavali tem ljudem mišice na rokah, da bi se prepričali, ali bodo sposobni delati toliko in tako, d

bi »se izplačalo« investirati zanje stroške s prevozom v Ameriko.

Amerika je dožela najhujših socialnih nasprotij: na eni strani monumentalni ritem razgibanega modernega življenja, veličastni nebotičniki, bogastvo, izobilje, na drugi pa revne kolibe, ne, še slabše: bedni, razdrapani šotori, pod katerimi za silo stanujejo brezposelni, neizmerna množica tistih, ki jih je nenaden tehnični razvoj zlasti v poljedelstvu vrgel iz pridobitnega dela za vsakdanji kruh. V Ameriki imajo namreč skoro za vsako opravilo v poljedelstvu stroj, ki nadomešča človeško delovno silo — toda ne samo eno: en sam stroj, n. pr. za kopanje krompirja, jemlje delo desetina in de-

setinam človeških rok. Tako je stroj v modernem gospodarskem življenju ustvaril milijonsko armado brezposelnih in jim vzel možnost dostojnega življenja.

G. predavatelj je pokazal tudi nekaj diapozitivov in majhen film, ki ga je bil navrtel sam, ko je bil v Ameriki. Z njim je prikazal nazorno zlasti vso bedo, ki je zajela široke sloje poljedelskega prebivalstva Amerike. Govoril pa je tudi o zdravstveni politiki Združenih držav, ki jo je ilustriral s tabelarnim pregledom zdravstvenih razmer, in to ne samo med belci, temveč tudi med tamošnjimi črnci, ki v veliko večji meri podležajo raznim boleznim kakor belci. mfs.

Z zapuščenih tezenskih pokopališč

Ker je zadnje čase vprašanje tezenskega pokopališča zelo aktualno, ni odveč, če obudimo spomine na zapuščeni tezenski pokopališči. Na stotine ljudi hodi dnevno po Ptujski cesti proti mariborski »Abesiniji« in le malokdo se ozre na stari tezenski pokopališči, ki sta na obeh straneh državne ceste. Se pred dvema desetletjema je bilo tam prostrano polje, ki ga je leta 1914. kupila stolna župnija, ki ni imela pokopališča. V vojnem času so na tezenskem pokopališču pokopali mnogo ljudi. Kmalu pa so uredili pokopališče na Pobrežju in tezensko so pričeli opuščati. Grobovi so bili izročeni pozabljenju in spomeniki so že deloma razpadli. Čas in dež sta izbrisala letnice ter imena. Trava se je razrasla vseprek. Dobro je še ohranjen grob dr. Feušca, profesorja bogoslovja iz Čezanjevejci pri Ljutomeru. Pa tudi nekaj grobov Slovencev je še precej dobro ohranjenih.

Kakor se zadnje čase govori, bo ta prostor zopet spremenjen v »božjo njivo«, na katero spomnjajo danes samo še razdrti križi ter s smetmi in odpadki zasute

grobnice. V jeseni se tod pase živina in pastirki nad domovi pokojnikov veselo prepevajo...

Pravo nasprotje katoliškemu pa je evangeliško pokopališče, ki leži na desni strani Ptujске ceste. Je znatno manjše in obdaja ga lepo negovana živa meja. Pokopališče je vedno zaklenjeno. Prijetno sončno popoldne me je privabilo na dom mrtvih. Prijazna gospa Vihorjeva mi je izročila ključ, ki mi je omogočil dostop na pokopališče. Tih sem stopala mimo skrbno negovanih grobov, da ne bi motila pokoja, ki se tako veličastno izraža ob pogledu na vrste cipres in mecesnov. Stari sivi spomeniki iz leta 1914. se vrste poleg najnovjših iz leta 1937. Nad mano je zakrčkal gavran in jata ptic se je dvignila z vrhov dreves ter me zadržala iz tesnobnega razmišljanja. Še enkrat sem premetrila neme spomenike in postalo me je strah. Zdelo se mi je, da čujem iz grobov tožbe tisočeri, da vidim številne tragedije, katerih glavne junake krije tezenska zemlja...

Pev-ka.

S sodišča**Krivo kožhanje**

FANTJE SO SE STEPLI MED PLESMOM FRANCA ZEMLJICA — PO KOŽHANJU IN UBILI FANTA KDO GA JE UBIL?

Zadnje dni septembra lani so kožuhali pri postecnici Marji Šrajcvi v Vukovskem dolu. Na kožhanje je prišlo nad 30 bližnjih sosedov in delavcev; največ je bilo med njimi mladega sveta. Med domačini je bilo na kožhanju tudi nekaj fantov iz raznih krajev.

Po kožhanju je nekdo nategnil harmoniko in mladi svet se je zavrtel. Ali kmalu so se začeli fantje gledati pisano zaradi plesalk. Ozračje je postalo napeto. Ko je prišel vrtnar Štefič k nekemu šketi po plesalko, mu je ta prisolil dve zaušnici, namesto da bi mu dal dekle. Nastal bil prepri, da se ni nekaterim pametnim počelo razdraženo fante pomiriti.

Znova so plesali. Med plesom je prišel obtoženemu Zemljicu Tomažu neki Za-

dravec po plesalko; dobil je pa namesto dekleta — eno po — zobeh. Zaradi tega so fantje navallili na Zemljica, ki je zbežal iz skednja. Zunaj je nastal pravi fantovski pretep, pri katerem je Polič poškodoval Vakeja, ki ga je tudi Štefič udaril s kolo po glavi. Poškodovan je bil dalje Šketa in Vogrin, zaradi česar pa se bodo fantje zagovarjali pred okrajnim sodiščem pri Sv. Lenartu. Kako se je pretep vršil, ni mogla preiskava, nitičesar bistvenega ugotoviti, ker je bila irada. Po pretepu so našli na dvorišču ob vozu 16 krat zabodeno truplo Franca Zemljica. Na zverinski način oklan fant je kratko nato zaradi izkrvavljenja izdihnil. Največji sum zaradi uboja je padel na delavca Tomaža Zemljica iz Vukovja. Zemljic zanika

toivo o tem vedela, ker je bila sama kmalu potem na Beltanski cesti.

»Je zdrava kakor vedno, hvala vam inspektor. Danes jutraj sem jo videla po pol devetih preden sem semkaj prišla. Pripravljala se je v Zoookški vrt, kjer hoče biti danes ves dan. Ali si morete misliti manj vabilno zabavo v mrzlem januarju?«

Toda inspektor se ni dosti zanimal za nagajanje gospe Willensove k studiju divjih živali. Mnogo rajši bi bil izvedel, ali ima kakne odrine. Ako gre v Zoo, potem je to izključeno — si je mislil inspektor; torej je gospodična Burnetova govorila resnico. Vsaj to pot.

»Ali mislite dolgo ostati v Angliji, gospodična?« jo je vprašal s zanimanjem.

»Ker to tujski zakon dovoljuje, hočem ostati tukaj do — a deklica je izpremenila začetni stavek v »nekoliko dalje — gospod Richard Selcott meni, da kot tuika ne smem biti v Angliji zaposlena in zato dobi na mojo prošnjo mojo honorarnega pomožna tajnica. To delo me zahteva posebnega truda, pač pa znanje treh do štirih jezikov. Odtod njegova zadrega in moja ponudba, da mu hočem pomagati.«

»Zelo lepo dejanje ljubezni z vaše strani,« je rekel Reynolds in se čudil, zakaj je ta hladnokrvna deklica nenadno zardela.

»Ali je gospodična Lejla Selcottova doma?« je vprašal.

»Ne. Vsako popoldne hodi v neko dobrodelno organizacijo in dela tam, kakor mislim. — Spet delo ljubezni, inspektor!« Gospodična Burnetova se je zopet uravnovesila. »Ona in gospa Selcottova sta obe popolnoma zdravi,« je dodala deklica in zlobno pomežikala s svojimi lepimi očmi.

V očeh inspektorjevih je to zbudilo podobne plamenček.

»Ali bi mi povedali, zakaj ste bili sinoči na Beltonski cesti v Dulwichu, gospodična Burnetova?«

Nagnila je glavo na stran in ga opazovala.

»Prav rada,« je odgovorila, »ako bi mi povedali zadosten razlog, zakaj naj vam to povem.«

Nekaj časa sta zrla drug na drugega kakor psa, ki se pred spopadom med seboj ocenjuje. Prvi je prekinil molk inspektor.

»V neki hiši na Beltonski cesti v Dulwichu, gospodična, tiči ključ do zagonetke Ardeoneove smrti,« je rekel preudarno Reynolds. »Z ozirom na to, da ste bili znani z mrtvim možem in da je Beltonska cesta na samotni v oddaljenem predmestju, misli, da vaš obisk tam večeraj po polnoči ni bil brez zveze s tisto hišo.«

»Pojlala sem se na Beltonsko cesto

vprašat po zdravju in drugih okolnostih ene izmed svojih znanih oseb,« je hladno odgovorila gospodična Burnetova. »Pozna ura mi ni prizadejala nikakih nepri-

»Ali je to vse, kar mi morete povedati?« je vprašal Reynolds s stisnjenimi ustnicami.

»To je vse, kar vam hočem reči,« ga je popravila. »Kot Američanka in gost v vaši deželi imam pravico, obiskovati svoje prijatelje ob vsakem času brez inkvizitorskega izpraševanja detektivov Scotland Yarda. Sploh je to zbor mož, katerih delovanje mi ne ugaja. Ako ne morete dokazati, da prihajam v okrožje zakonitega območja njihovega delovanja, me lahko izbrisete iz seznama prič, inspektor. Niste mislili, da bom z vami govorila v tem tonu, kaj ne?«

V vsej njegovi karieri ni inspektorja Reynoldsa še nihče tako zasmehoval. — Imel pa je še zmerom eno karto v igri, s katero ni računala.

»Prav, gospodična Burnetova,« je odgovoril, vstal in si zapenjal površnik. »Zdaj torej vem, pri čem sem.« Pri vratih je obstal in se čudno nasmeljal. »Mimogrede — as je imenitna karta, ako je nasprotnik ne prebije s trumfom. Poglejte še enkrat, kako je vaš modri opal vsien v prstan. Z Bogom!«

Kinahu nato se je deklica zavedala po-

mena njegovih besed, ko je gledala prstan.

Niti etnega kamenčka ni manjkalo. In on je torej vedel, da ta prstan ni njegov!

TRINDVAJSETO POGlavJE.**Naslov na dobavnlci.**

Ko je inspektor Reynolds zaprl za seboj vrata knjižnice, se je sam zase smehljaj, predstavljajoč si Celijo Burnetovo, ki ogleduje »svoje prstan. — Sobarica je prišla, da bi mu odprla hišna vrata.

»Samo trenutek. Nekaj si hočem na kratko zabeležiti,« se je opravičil.

Sedel je k mizi v predsobi in bil vesel, da sliši iz knjižnice glas gospodične Burnetove. Vsebine ni mogel razumeti, a vedel je, da nekemu telefonira.

»Kje bi mogel najti gospodično Lejlo Selcottovo?« je vprašal sobarico.

»V njeni pisarni, mislim, gospod,« je odgovorila sobarica ter mu dala potrebni naslov, ki si ga je zapisal.

Malo pozneje je vstopal Reynolds v postopje in videl, da je bila pisarna, kamor je hotel iti, v družem nadstropju. V majhnem prostoru zunaj je sedel mladenič, ki je brž skril knjigo, ko je videl prihajati tuca.

»Ali je bilo gospodični Selcottovi dostavljeno telefonsko sporočilo, poslano približno pred četrt ure?« je ostro vpra-

